

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Natálie Jánská

Profesní etika soudců v České republice

Limity soukromého života soudce

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Tomáš Friedel, Ph.D.

Katedra: Politologie a sociologie

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 20. 8. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 121 078 znaků včetně mezer.

Natálie Jánská

V Praze dne 20. 8. 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila své poděkování Mgr. Tomáš Friedelovi, Ph.D., za odborné vedení mé diplomové práce, za cenné rady, a především za jeho vstřícnost, ochotu a čas, který této práci věnoval. Současně bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za jejich podporu a oporu nejen během tvorby diplomové práce, ale i během celého studia.

Obsah

Úvod.....	5
1. Charakteristika základních pojmů	7
1.1. Kvalita jednání jako základní předpoklad.....	7
1.2. Etika, morálka a mravnost.....	7
1.2.1. Pojem etika, morálka a jejich spojitost	7
1.2.2. Základní kategorie etiky	8
1.2.3. Základní oblasti morálky	9
1.2.4. Mravnost a morálka	10
1.3. Etiketa vs. morálka.....	11
1.4. Morálka (etika) a právo	11
1.5. Od profese k profesní etice.....	12
1.6. Právní etika a profesní etika právníků.....	13
2. Základy profesní etiky soudců.....	15
2.1. Postavení soudců	15
2.2. Základní předpoklady a aspekty soudcovské profese	17
2.3. Správa soudnictví a kárná odpovědnost soudců.....	17
2.3.1. Dohledové orgány	18
2.3.2. Kárná odpovědnost a kárné řízení.....	20
2.3.3. Rozhodnutí ministra spravedlnosti podle § 100 odst. 1 písm. b) ZSS.....	22
3. Úprava profesní etiky soudců	24
3.1. Shrnutí zákonné úpravy.....	24
3.2. Etické kodexy obecně.....	26
3.3. Společný základ etických kodexů soudců.....	27
3.4. Etický kodex soudce ČR a Etické zásady chování soudce	27
4. Limity soukromého života soudců	32
4.1. Justifikace omezení soukromého života soudců	32
4.2. Právní úprava.....	35
4.3. Oznámení o osobním zájmu (právo na informační sebeurčení).....	36
4.4. Informace o zdravotním stavu soudců	37
4.5. Vlastnické právo a právo na výkon podnikatelské činnosti	41
Závěr	46
Seznam použitých zdrojů.....	48

Úvod

„Etika je rozsáhlý předmět. Není snad oblast života, do níž mravní rozhodování nějak nezasahuje, a stejně neexistuje oblast života, ve které by se etika nedala uplatnit.“¹ Každý den, v životě právníka nevyjímaje, přináší mravní otázky a dilemata, na které se etika snaží nalézt řešení nebo nám alespoň poskytnout návod, jak se v dané situaci zachovat. Tato diplomová práce se soustředí na jednu z nejvýznamnějších oblastí aplikované etiky, kterou je profesní etika, konkrétně na profesní etiku soudců v České republice. Tato disciplína zastává důležitou roli pro zajištění řádného fungování soudní moci, avšak pro samotné soudce přináší celou řadu omezení v soukromém i pracovním životě. Představení vybraných limitů ve sféře soukromého života soudců, je pak cíl této diplomové práce.

Pro snazší úvod do tématu a pro porozumění dalším částem práce jsou v první kapitole definovány základní klíčové pojmy, jako je kvalita jednání, etika, morálka a mravnost a jejich vzájemná souvislost. Tato kapitola zároveň přináší teoretický rámec profesní etiky a úvod do profesní etiky právnických povolání. Druhá kapitola se již plně věnuje soudcům, nejprve základům jejich postavení a předpokladům výkonu profese a poté správě soudnictví a kárné odpovědnost. Třetí kapitola podrobně rozebírá úpravu profesní etiky soudců, a to jak právně závaznou, tak tu s pouhým apelujícím charakterem, kterou v České republice plní kodexy profesní etiky. Čtvrtá a zároveň závěrečná kapitola se věnuje limitům soukromého života soudců, čímž poskytuje aktuální pohled na etické výzvy, kterým soudci v této oblasti čelí v současném právním prostředí.

Jako vybrané limity soukromého života soudců, kterým se věnuje poslední kapitola, byly zvoleny ty související se zásahem do práva na soukromí v podobě poskytování informací o jejich zdravotním stavu, práva na informační sebeurčení a jako třetí oblast pak zásah do vlastnického práva a práva na výkon podnikatelské činnosti. Pomocí analytické metody chce tato diplomová práce přinést přehled dosavadní judikatury kárných rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a na základě této analýzy ukázat bližší hranice omezení a limitů, kterým jsou soudci v těchto oblastech vystaveni. Současná podoba závazné i nezávazné úpravy totiž jasné limity a omezení z důvodu své strohosti nenabízí, přesto že by ostřejší hranice dle mého názoru poskytly větší jistotu soukromému životu soudců.

Raison d'être profesní etiky nemá být vytváření průměrného standardu, a tedy i eticky průměrného soudce, cíl má být mnohem vyšší, aspirující na nastavení nejlepšího možného rámce soudcova profesního i soukromého života. Abychom se ale k těmto ušlechtilým cílům

¹ THOMPSON, Mel. *Přehled etiky*. Filozofie (Portál). Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6, s. 11.

mohli maximálně přibližovat, je zapotřebí soudcům poskytnout praktické, a především komplexní nástroje. Těmito nástroji je nejen vhodně nastavená úprava profesní etiky, ale také samotného systému správy soudnictví a dohledu nad soudci. Pro dokreslení výzev, kterým soudci za současného nastavení čelí, se proto diplomová práce věnuje i těmto oblastem. Bez komplexního pohledu na potřebné změny profesní etiky soudců, totiž nelze dojít k tíženému cíli.

1. Charakteristika základních pojmů

Úvod diplomové práce je věnován základnímu vymezení pojmů, které jsou podstatné pro usazení profesní etiky soudců do širšího kontextu a pro porozumění její podstaty. Zároveň je představeno porovnání jednotlivých pojmů, kdy důraz je kladem především na pojmy etika, morálka a mravnost. Stejně jako Petr Nesvadba nepovažují za správné, že někteří autoři jejich definice zcela opomíjí, ztotožňují nebo (možná záměrně) používají pouze jednu vybranou. Jak bude patrné z následujících podkapitol, hlavní příčinu tohoto stavu lze najít v nejednotnosti definic těchto pojmů, které humanitní vědy předkládají.²

1.1. Kvalita jednání jako základní předpoklad

Jedním z výchozích pojmů pro etiku a morálku je jednání, konkrétně lidské jednání, kterým rozumíme „*postojově organizovanou a cílově zaměřenou činnost zahrnující analýzu situace, anticipaci výsledku a plán jeho dosažení.*“³ Důvodem této činnosti je proto vědomé sledování určitého cíle. Činnost, která je výsledkem volby, je pak zcela zásadní pro téma této diplomové práce, jelikož pouze činnost, která je spojena s vědomou volbou jedince v konkrétní situaci, je významná z pohledu morálky a etiky.⁴ Tedy prvním předpokladem možnosti hodnotit lidské jednání optikou morálky a etiky je dobrovolnost, slovy Arno Anzenbachera musí být jednajícím pánem svého jednání.⁵ Lze tedy shrnout, že pro hodnocení jednání z pohledu morálky či etiky musí být přítomny tři kvality, a to jednání učiněné člověkem, jeho racionalita a svoboda.⁶

1.2. Etika, morálka a mravnost

Etymologický původ slov etika, morálka a mravnost není identický. I tak jsou ale obsahově podobné, jelikož všechny „*označují oblast mravů, zvyků a obyčejů a jejich reflexi v konkrétních činech (situacích), jakož i teoretickou reflexi dobra a toho, jak ho dosáhnout.*“⁷

1.2.1. Pojem etika, morálka a jejich spojitost

² NESVADBA, Petr. *K filosofickým předpokladům profesní etiky (pojmové a koncepční zamyšlení)*. PAIDEIA: PHILOSOPHICAL E-JOURNAL OF CHARLES UNIVERSITY. 2019, roč. 3, č. XVI. ISSN 1214-8725, s. 2.

³ PETRUSEK, Miloslav; MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Online. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Jednán%C3%AD>. [cit. 2024-01-25]; souhlasně též BOHATÁ, Marie. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978 80 271-3311-6., s. 10.

⁴ THOMPSON, Mel. *Přehled etiky*. Filozofie (Portál). Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6., s. 42.

⁵ ANZENBACHER, Arno. *Úvod do etiky*. Vyd. v tomto překladu 2., V nakladatelství Academia 1. Přeložil Karel ŠPRUNK. Praha: Academia, 1994. ISBN 80-200-0917-5., s. 15.

⁶ THOMPSON, Mel. *Přehled etiky*. Filozofie (Portál). Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6., s. 27 a násl.

⁷ BOHATÁ, Marie. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3311-6, s. 10.

Pojmy etika a morálka se kvůli obsahové podobnosti a obecně úzké spojitosti často zaměňují a zároveň ani neexistuje jednotná definice toho, jak lze jednotlivé pojmy přesně odlišit. Existuje však řada předkládaných vymezení a rozdílných vlastností těchto pojmů. Jedno z předkládaných říká, že je „*etika soubor norem chování přijatých danou společností či skupinou, zatímco morálka odkazuje na rozhodnutí vycházející z hodnot, které jsou sociální skupině vstřípené zvenčí.*“⁸ Druhé srovnání nabízí antropologický slovník, dle kterého se etika „*zaměřuje na obecné mravní zásady, zatímco morálka hledá spíše konkrétní pravidla.*“⁹

Samotnou etiku můžeme také označit jako vědu o morálce, tedy disciplínu, která morálku racionálně zkoumá a říká, jak bychom se měli v jednotlivých oblastech života chovat. Etika je zároveň filozofickou disciplínou, tedy jsou pro ni důležité otázky týkající se života a jeho smyslu.¹⁰ Další označení, které lze s etikou spojit je proto mravní filozofie.^{11 12} V neposlední řadě se lze setkat také s pojetím etiky jakožto praktické filozofie, jelikož dává vodítka, jak se chovat v reálném životě.¹³ Toto označení však lze použít jen za situace, že na etiku nahlédneme velmi široce, v duchu platónské tradice.¹⁴ Dnešní pojetí etiky je tak vnímáno pouze jako součást praktické filozofie.

1.2.2. Základní kategorie etiky

Směrů a přístupů k etice existuje celé řada. Mezi nejznámější patří rozdělení od Mela Thompsona, který etiku chápal ve čtyřech kategoriích, a to jako deskriptivní etiku, normativní etiku, metaetiku a aplikovanou etiku. Deskriptivní etika má dle Thompsona pouze za úkol popsat situace, jaké hodnoty a morální rozhodnutí konkrétní společnost vyznává.¹⁵ Normativní etika pak dle něj zachází dále a zkoumá pravidla, tedy normy, které řídí naše morální rozhodování a hodnoty, které konkrétnímu jednání připisujeme (tedy, zda dané rozhodnutí

⁸ THOMPSON, Mel. *Přehled etiky*. Filozofie (Portál). Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6, s. 42.

⁹ MALINA, Jaroslav. Antropologický slovník. Online. Akademické nakladatelství CERM, 2009. ISBN 978-80-7204-560-0. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/antropos/pdf/antropologicky_slovník.pdf. [cit. 2024-03-25]. s. 1113.

¹⁰ THOMPSON, Mel. *Přehled etiky*. Filozofie (Portál). Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6, s. 14.

¹¹ Tamtéž, s. 42.

¹² JANOTOVÁ, Helena; SCHELLE, Karel a SCHELLEOVÁ, Ilona. *Profesní etika*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-42-2, s. 13.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ PETRUSEK, Miloslav; MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Online. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Filozofie_praktická. [cit. 2024-02-05].

¹⁵ Deskriptivní etika je tedy čistě popisnou disciplínou etiky a zdržuje se proto hodnocení, co je a není dobré. Kromě vymezení jednání pak deskriptivní etika může také popisovat důvody, které k jednání určitou společností či skupinu vedou, respektive jak je vysvětlují. Je proto základem pro ostatní disciplíny etiky, které na její deskripci konkrétních situací staví (THOMPSON, Mel. *Přehled etiky*. Filozofie (Portál). Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6, s. 11).

považujeme za špatné nebo správné).¹⁶ Metaetiku chápe jako kategorii, která navazuje na význam slov a zkoumá jazyk samotný, tedy co se skrývá za pojmy jako je dobro a zlo.¹⁷ Poslední kategorii, tedy aplikovanou etiku, vnímá v úzké spojitosti s teoriemi etiky a jako kategorii, která zkoumá mravní rozhodnutí jejich optikou v konkrétních situacích. Mezi druhy této etiky proto řadíme např. lékařskou etiku, bioetiku či manažerskou etiku.¹⁸ Dle Thompsona je zároveň nejdůležitější disciplínou etiky a lze ji využívat dvěma způsoby, v prvním případě lze teorie etiky použít pro učinění rozhodnutí v konkrétní situaci a v druhém případě až pro zhodnocení již učiněného rozhodnutí.¹⁹

Pro zařazení tématu této diplomové práce v rámci disciplín etiky je nejpodstatnější naposledy zmíněná kategorie, kategorie aplikované etiky, pod kterou spadá též právní etika, pod kterou řadíme oblast profesní etiku soudců. Druhou důležitou kategorií je pak normativní etika, která odpovídá na otázku, co je správné a co nikoli, což je také zcela zásadní v souvislosti s výkonem právnických povolání.²⁰ Navzdory tomuto zařazení ale Martin Hapla upozorňuje, že není správné profesní etiku právníků chápat pouze úzkou optikou kategorie normativní či aplikované etiky, jelikož je její pojetí mnohem širší, a je potřeba na ni nahlížet komplexně a nezapomínat ani na zákonnou úpravu výkonu jednotlivých profesí, včetně doktrinálního vymezení kárné odpovědnosti.²¹

1.2.3. Základní oblasti morálky

Základní oblasti morálky můžeme dělit na oblast pozitivní a kritické morálky.²² Pozitivní morálkou rozumíme soubor norem, které uznává jistá společnost nebo i konkrétní skupiny v rámci společnosti, díky kterým rozlišují, co je správné a co špatné. Naopak kritická morálka jednotlivé normy konkrétních skupin či společností dle svých morálních pravidel srovnává a kriticky hodnotí.^{23 24}

¹⁶ Mel Thompson normativní etiku chápe též jako spojení povinností a hodnot, které řídí lidské chování. Nutnost dodržovat konkrétní povinnosti označuje za deontologické otázky a u hodnot, které mravní rozhodnutí vyjadřují, pak za axiologické otázky (Tamtéž, s. 12).

¹⁷ Metaetika tedy rozebírá jazyk, jakým morálku popisujeme, kdy tento směr byl velmi populární v šedesátých letech 20. století. Jde totiž opět o krok dál, jelikož její podstatou je přesvědčení, že nestačí pouhé tvrzení, že je něco dobré a něco špatné. Ptá se, co stojí za tím a co tím činíme, pokud tento hodnotící výrok použijeme. (THOMPSON, Mel. *Přehled etiky*. Filozofie (Portál). Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6, s. 12 a násl.).

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Tamtéž, s. 13.

²⁰ HAPLA, Martin a FRIEDEL, Tomáš. *Profesní etika právníků*. Merit coursebook selection. Brno: Nugis Finem Publishing, 2022. ISBN 978-80-7614-007-3, s. 49 a násl.

²¹ Tamtéž, s. 45 a násl.

²² HART, H. L. A. *Law, Liberty, and Morality*. Stanford: Stanford University Press, 1963. ISBN 9780804701549. s. 20.

²³ HAPLA, Martin a FRIEDEL, Tomáš. *Profesní etika právníků*. Merit coursebook selection. Brno: Nugis Finem Publishing, 2022. ISBN 978-80-7614-007-3, s. 34 a násl.

²⁴ Jako příklad pozitivní a kritické morálky lze uvést případovou studii "What's Wrong with Homosexuality?" (CORVINO, John. *What's Wrong With Homosexuality?* Oxford University Press, 2013. ISBN 9780199856312).

1.2.4. Mravnost a morálka

Za mravní jednání lze označit taková, která následují etické normy, ať už vychází z jakéhokoli zdroje přijímaného danou společností.²⁵ Jedná se tedy o dlouhodobě přijímaný pohled dané skupiny lidí na to, co je „dobré“, který jednotlivec přijímá za své v průběhu procesu socializace.²⁶ Tento pojem se navíc často používá jako synonymum morálky, „i když termín mravnost se vyskytuje spíše ve starší literatuře a mívá výraznější hodnotící a výchovný podtext.“²⁷

Druhý pohled na otázku mravnosti nabízí Jan Sokol, který na mravnost pohlíží jako na to, „co řídí naše více méně vědomé rozhodování a jednání.“²⁸ Společenskou mravnost zároveň chápe ve třech vrstvách, a to ve smyslu slova starořecké filosofie *étos*,²⁹ kdy lidské chování vychází z léty ověřeného a opakovaného chování společnosti jako celku.³⁰ Tato prvně nastíněná rovina však nemusí stačit za všech okolností, jelikož se člověk může ocitnout v situaci, kdy považuje chování společnosti za špatné. Jan Sokol proto popisuje druhou vrstvu, kdy se člověk zachová oproti celku odlišně, tak jak to on považuje za dobré. Tuto rovinu Jan Sokol zároveň chápe jako samotnou morálku a nalézá ji jakožto maximum například v Bibli:

Historicky byla homosexualita stigmatizována a vnímána většinou společností negativně, zde tedy hovoříme o pozitivní morálce dané doby. Postupná změna v postoji a akceptace homosexuality v mnoha částech světa pak znázorňuje změnu v pozitivní morálce, ke které došlo i díky argumentaci kritické morálky (ve smyslu individuálních práv a svobod). Nad rámec pozitivní morálky může kritická morálka hodnotit i právní normy. Martin Hapla nad to dodává, že samotná existence pozitivní morálky dané společnosti ještě sama o sobě nezakládá její právo tuto morálku také vynucovat a deklarovat ji za všeobecně správnou (jako očividný příklad uvádí morálku nacistů). (HAPLA, Martin. *Může soudce dělat divné věci? Funkčnost soudnictví jako limit kárné odpovědnosti*. Jurisprudence. 2020, roč. 2022, č. 2, s. 40–45. ISSN 1802-3843, s. 42).

²⁵ THOMPSON, Mel. *Přehled etiky*. Filozofie (Portál). Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6, s. 43.

²⁶ NESVADBA, Petr. *K filosofickým předpokladům profesní etiky (pojmové a koncepční zamyšlení)*. PAIDEIA: PHILOSOPHICAL E-JOURNAL OF CHARLES UNIVERSITY. 2019, roč. 3, č. XVI. ISSN 1214-8725, str. 7.

²⁷ PETRUSEK, Miloslav; MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Online. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Etika>. [cit. 2024-02-05].

²⁸ SOKOL, Jan. *Etika a život: pokus o praktickou filosofii*. Praha: Vyšehrad, 2010. ISBN 978-80-7429-063-3, s. 66. Nejedná se však o první pojetí mravnosti od Jana Sokola. Poprvé tento pojem definovat v roce 2007 v díle *Moc, peníze a právo* (SOKOL, Jan. *Moc, peníze a právo*. Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-066-6, s. 236).

²⁹ Původní význam tohoto slova lze přeložit jako to místo, kam se kráva sama vrátí, když se vrátí z pastvy. Tedy, že kráva jde vždy tam, kam paří. Jan Sokol význam představil v rámci semináře na téma *Odvaha být jiný*, Cena Michala Veliška 2019 (SOKOL, Jan. *Je mravnost jen kulturní konstrukt?* [online]. 2019 [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9ETgHoPSSro>). Podobný etymologický pohled na řecké slovo *étos* nabízí také Arno Anzenbacher, který ho ztotožňuje s místem pastvy nebo stáje zvířat a v souvislosti s člověkem ho vykládá jako místo našeho „bydlení, určené společenstvím nebo původem, a potud také všechno, co je obyčejem a mravem v rámci společného obydlí. Odtud toto slovo nabyvá významu charakteru jednotlivého člověka ve vztahu k společnému mravu a nakonec naznačuje vůbec způsob jednání, postoj o myšlení osob.“ ANZENBACHER, Arno. *Úvod do etiky*. Vyd. v tomto překladu 2., V nakladatelství Academia 1. Přeložil Karel ŠPRUNK. Praha: Academia, 1994. ISBN 80-200-0917-5, s. 17.

³⁰ Chápání mravnosti ve třech vrstvách Jan Sokol představil v rámci semináře na téma *Odvaha být jiný*, Cena Michala Veliška 2019 (SOKOL, Jan. *Je mravnost jen kulturní konstrukt?* [online]. 2019 [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9ETgHoPSSro>).

„Nepřikláněj se k většině v žádné špatnosti.“³¹ Morálku lze navíc kodifikovat, kdy nejslavnějším příkladem je biblické desatero, které udává seznam činností, které lidstvo často páchá a je proto potřeba je deklarovat za špatné, zakázané a takové, kterému se máme vyhnout a nenásledovat tak většinu. Lidský život však není jen o vyhýbaní se špatnému, je především o činnosti samotné, o dosahování cílů. Jan Sokol proto rozlišuje ještě třetí vrstvu, která jde nad rámec morálky a chápe ji jako hledání a dosahování dobrého či lepšího. Je pak na každém z nás toto dobré či lepší poznat, což je o to těžší, jelikož ne vždy musí být v souladu s psanými pravidly (s morálkou).³²

Z důvodu rozdílných přístupů a vymezení pojmů, které byly představeny v této kapitole, bude tato diplomové práci používat pouze pojmy etika a morálka, přičemž pro zjednodušení budou tyto pojmy zaměňovány jako synonyma.

1.3. Etiketa vs. morálka

Pro úplnost ještě vymežeme pojem etikety, z francouzštiny „étiquette“, kterou antropologický slovník definuje jako „*pravidla společenského chování, zejména ve vyšší společnosti*.“³³

Martin Hapla v souvislosti s tímto pojmem poukazuje na rozdílnost v přednosti mezi morálkou a etiketou, jelikož morální normy jsou na rozdíl od norem etikety často upřednostňovány, pokud jiné normy v morálním smyslu selžou. Lze poukázat také na rozdílnost v ambici univerzálnosti, kterou morálka má mnohem více než etiketa, která je otázkou konvencí, typických pouze pro danou skupinu lidí či společnost.³⁴

1.4. Morálka (etika) a právo

Otázky morálky i etiky vyvstávají z konfliktních životních situací. Morálka (etika) a právo jsou proto oblastmi, které mají mnohé společné, jelikož jsou v první řadě oblastmi života, které významně regulují lidské chování a jsou tedy normativními systémy. V naší společnosti proto zastávají zcela zásadní roli a mají navíc za úkol se vzájemně doplňovat. Pro

³¹ Bible: překlad 21. století. Online. Biblion, 2009. ISBN 9788087282441. Dostupné z: <https://www.bible21.cz/online/exodus#23>. [cit. 2024-03-19].

³² Jak Sokol uvádí v tomto kontextu dva příklady, a to zabití člověka nebo položení bomby, tedy dvě situace, které jsou morálkou zakázané. I tyto dvě situace však mohou být ospravedlněny ve jménu konání dobrého či lepšího (SOKOL, Jan. *Je mravnost jen kulturní konstrukcí?* [online]. 2019 [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9ETgHoPSSro>).

³³ MALINA, Jaroslav. *Antropologický slovník*. Online. Akademické nakladatelství CERM, 2009. ISBN 978-80-7204-560-0. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/antropos/pdf/antropologicky_slovník.pdf. [cit. 2024-03-25]. s. 1114.

³⁴ HAPLA, Martin a FRIEDEL, Tomáš. *Profesní etika právníků*. Merit coursebook selection. Brno: Nugis Finem Publishing, 2022. ISBN 978-80-7614-007-3, s. 41.

právní normy totiž není ani reálně možné, aby uchopily všechny jednotlivosti každodenního života a morálka (etika) tak má nezastupitelnou doplňující roli.³⁵ Ne vždy se však tyto oblasti ideálně doplňují, a dokonce může dojít i k jejich přímému střetu. Za takové situace pak mívá právo, i nehledě na tom, zda se jeví jako správné nebo nesprávné řešení z hlediska morálky (etiky), zpravidla vyšší míru prosaditelnosti.³⁶

1.5. Od profese k profesní etice

Pro vymezení profesní etiky byl již definován pojem etika, v této podkapitole proto začneme přiblížením pojmu profese. Původ tohoto slova pochází z latinského *professio* ve významu přiznání k povolání, k řemeslu či k určité činnosti a zároveň také jako odbornost či přiznání k povolání podloženého odbornou přípravou.³⁷ Od běžnějšího zaměstnání se tedy profese liší především svou odborností a s ní spojenou přípravou k výkonu a také přihlášením se k této činnosti. Profese se v souvislosti s odborností navíc vyznačují také tím, že tuto odbornost přímo či nepřímo zajišťuje stát (například skrz vysokoškolské vzdělávání nebo profesní zkoušky).³⁸

Dalším typickým rysem řady profesí je pak profesní autonomie, ve smyslu profesní samosprávy. Jedná se o projev decentralizace veřejné správy, tedy přenesení výkonu veřejné správy na veřejnoprávní korporace, které lze dělit na územní, zájmové a věcné.³⁹ Na základě tohoto dělení profese řadíme do zájmových, kdy regulaci uvnitř této samosprávné korporace provádí její orgány, které jsou tvořeny členy profese. V případě významného veřejného zájmu na řádném výkonu konkrétní profese je pak členství v korporaci zpravidla povinné, kdy hovoříme o profesních komorách zřízených zákonem⁴⁰. Komory pak především dohlíží a udržují řádný výkon profese, zasazují se o zájmy členů a hájí profesní čest.⁴¹ Orgány komor zároveň vydávají statutární předpisy s různorodou povahou a označením, které jsou závazné

³⁵ JANOTOVÁ, Helena; SCHELLE, Karel a SCHELLEOVÁ, Ilona. *Profesní etika*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-42-2, s. 14.

³⁶ HAPLA, Martin a FRIEDEL, Tomáš. *Profesní etika právníků*. Merit coursebook selection. Brno: Nugis Finem Publishing, 2022. ISBN 978-80-7614-007-3, s. 36 a násl.

³⁷ PETRUSEK, Miloslav; MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Online. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Profese>. [cit. 2024-04-02]. Základ slova profese lze nalézt také v latinském slově „profiteor“ ve smyslu „ohlašovat“ nebo „veřejně tvrdit“ (NESVADBA, Petr. *K filosofickým předpokladům profesní etiky (pojmové a koncepční zamyšlení)*. PAIDEIA: PHILOSOPHICAL E-JOURNAL OF CHARLES UNIVERSITY. 2019, roč. 3, č. XVI. ISSN 1214-8725, str. 5).

³⁸ HERZOGOVÁ, Zuzana. *Policejní etika*. Praha: vlastním nákladem, 2003. ISBN 80-238-9984-8, s. 70

³⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. Beckovy právnické učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 64 a násl.

⁴⁰ Profesních komor, které jsou zřízeny zákonem, je v České republice v současnosti 11.

⁴¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. Beckovy právnické učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-820-7, s. 125 a násl.

pouze pro členy a mají proto omezenou osobní působnost (v souvislosti s profesními komorami právníků se lze setkat s označením stavovský předpis). Předpisy tedy z důvodu chybějící obecné závaznosti nemají povahu právního předpisu a pro jejich vydání i vynutitelnost potřebují zákonné zmocnění.⁴² Ať je však povaha těchto předpisů jakákoli, dalším společným rysem profesí je vydávání předpisů týkajících se etických norem dané profese (typicky formou profesního kodexu).⁴³

Charakteristiku profese můžeme uzavřít ještě dvěma znaky, kdy první lze označit za významnou míru kolektivní morální odpovědnosti. Tato odpovědnost je dle Herzogové nedělitelná a každý člen profese si jí musí být vědom.⁴⁴ Druhý znak souvisí se specifickým očekáváním, které společnost od členům profese má, jelikož jsou vnímáni jako osoby dodržující profesní standardy, a to mnohdy nejen v rámci výkonu profese, ale i v jejich osobním životě. Lze proto shrnout, že na členy profesí jsou v mnoha směrech kladeny výrazně vyšší nároky, v porovnání s osobami vykonávajícími běžná zaměstnání.

Vymezení pojmu profese nás pak konečně přivádí k samotné profesní etice, která v sobě spojuje charakteristiku profese a etiky. Jejím hlavním úkolem je proto dlouhodobě připravovat členy konkrétní profese a zajistit, aby si ve vztahu ke klientům, kolegům a široké veřejnosti udržovali integritu, dobré jméno a respekt.⁴⁵ K udržení tohoto standardu profesní etika, stejně jako etika obecně, nenabízí konkrétní návod, jak se za každé potenciálně problematické situace zachovat správně, ale spíše připravuje a ukazuje směr svým adresátům tak, aby se v daný okamžik chovali co nejzodpovědněji.⁴⁶ Krsková posláním profesní etiky vnímá ve vztahu profese a společnosti, kdy má profesní etika formovat představu o povolání v souvislosti se společenskými hodnotami, kterým by toto povolání mělo sloužit.⁴⁷ Tyto hodnoty zároveň dle Krskové dávají profesi smysl existence a jejím členům pocit identity.⁴⁸

1.6. Právní etika a profesní etika právníků

⁴² Tamtéž, s. 127. Příkladem zákonného zmocnění je pravomoc sněmu, jakožto nejvyššího orgánu České advokátní komory, schvalovat organizační nebo volební řád Komory (§ 43 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii).

⁴³ HERZOGOVÁ, Zuzana. *Policejní etika*. Praha: vlastním nákladem, 2003. ISBN 80-238-9984-8, s. 70

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ JANOTOVÁ, Helena; SCHELLE, Karel a SCHELLEOVÁ, Ilona. *Profesní etika*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-42-2, s. 9.

⁴⁶ Tamtéž, s.14. Jako příklad tohoto nasměrování lze uvést etické kodexy nebo další vzdělávání právníků. V roce 2022 např. Česká advokátní komora pořádala seminář na téma Etika a slovní projevy advokáta. Justiční akademie v rámci dalšího profesního vzdělávání nabízí více seminářů, již tradičně například seminář Etika v právu (další aktuálně vypsané lze nalézt na webových stránkách asistenčního systému Justiční akademie: https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1000&type_educational_area_id=9&field_id=88).

⁴⁷ KRŠKOVÁ, Alexandra. *Etické desatero začínajícího advokáta*. Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-185-9, s. 28.

⁴⁸ Tamtéž.

Právní etiku Martin Hapla chápe jako „*disciplínu, která usiluje o aplikaci různých etických teorií v oblasti práva, nejčastěji teorií normativní etiky.*“⁴⁹ Jak bylo zmíněno v podkapitole 1.2.2., profesní etiku právníků lze zařadit kromě aplikované etiky také jako součást etiky normativní. Z toho důvodu Hapla nahlíží na právní etiku jako na jakýsi mezičlánek mezi normativní etikou a profesní etikou právníků. Jako konkrétní příklad právnícké etiky Hapla uvádí otázky týkající se správnosti (a načasování) trestání či dodržování smluvních závazků.⁵⁰

Samotnou profesní etiku právníků můžeme v první řadě chápat tak, jako bylo popsáno v předchozí podkapitole, skrz atributy profesní etiky, které se v ní zrcadlí. Lze jmenovat veřejné přihlášení se k výkonu, které je typicky splněno složením slibu. Dále také povinné vysokoškolské vzdělávání, profesní zkoušku a celoživotní studium, které je s výkonem právníckých profesí neodmyslitelně spojeno. Totožné pak platí také o profesní samosprávě,⁵¹ kdy u profesní etiky právníků absence vnější kontroly znamená profesní nezávislost, která je spojena především s absencí dohledu moci výkonné a vlivu politického boje.⁵² To však prozatím neplatí o soudcích, kteří na vytvoření Nejvyšší rady soudnictví, především z důvodu politické nevole, stále čekají (o této problematice samostatně pojednává podkapitola 2.3.1.).⁵³

⁴⁹ HAPLA, Martin a FRIEDEL, Tomáš. *Profesní etika právníků*. Merit coursebook selection. Brno: Nugis Finem Publishing, 2022. ISBN 978-80-7614-007-3. s. 45.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Mezi profesní komory právníckých profesí, které jsou zřízené zákonem, lze zařadit Českou advokátní komoru, Notářskou komoru České republiky, Exekutorskou komoru České republiky, Komoru auditorů České republiky a Komoru patentových zástupců České republiky. Existenci samosprávy dokonce Moliterno vnímá jako ústřední požadavek právnícké profese, který ji zároveň odlišuje od jiných profesních skupin (MOLITERNO, James E. Moliterno; PATON, Paul D.; KOPA, Martin; TOMOSZEK, Maxim a DOHNAL, Vítězslav. *Globální problémy profesní etiky právníků*. Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-838-4, s. 23).

⁵² Tamtéž, s. 23.

⁵³ KOSARĚ, David; ŠIPULOVÁ, Katarína a URBÁNIKOVÁ, Marína. *Nekonečný příběh Nejvyšší rady soudnictví: Kdo ji chce a proč ji pořád nemáme?* Časopis pro právní vědu a praxi. 2021, roč. 29, č. 1, s. 87–122. ISSN 1210-9126, s. 90.

2. Základy profesní etiky soudců

Po nezbytném vymezení základních pojmů se v této kapitole dostáváme k základům profesní etiky soudců. Konkrétně se v první a druhé části věnujeme postavení soudců a základním aspektům a předpokladům výkonu profese. Tyto oblasti totiž s profesní etikou nutně souvisí a zásadně ji ovlivňují, navíc pevné základy ve smyslu postavení soudců utváří samotné předpoklady pro vznik profesní etiky a předurčují její konkrétní podobu.

Třetí a čtvrtá část kapitoly se věnuje dodnes nedořešené a aktuální otázce správy soudnictví a také kárné odpovědnosti, která je disciplinárním trestem v případě porušení zákonné povinnosti související s profesní etikou.

2.1. Postavení soudců

Moderní pojetí postavení soudců vychází z teorie dělby moci 1. poloviny 18. století od Charlese Louise Montesquieua, který navazoval na ideu dělby moci Johna Locka.⁵⁴ Montesquieu završil myšlenku tripartice státní moci, tedy oddělené a na sobě nezávislé moci zákonodárné, výkonné a soudní.⁵⁵ V Ústavě České republiky je tato tripartice dělby státní moci, v horizontálním slova smyslu, promítnuta v čl. 2 odst. 1 a také v pojmenování hlavy druhé, třetí a čtvrté.

Blíže postavení soudce charakterizuje zásada nestrannosti, kterou lze vnímat i jako „*vše přesahující atribut toho, co znamená být soudcem.*“⁵⁶ Požadavek nestrannosti se projevuje k samotným stranám řízení, kdy soudce vystupuje jako nezúčastněný třetí. Tento atribut je navíc úzce propojen se zásadou nezávislosti soudnictví a soudců samotných, tedy ve smyslu institucionálním i personálním, jelikož právě nezávislost dává nestrannosti větší šanci na úspěch.⁵⁷ Obecný a velmi teoretický pojem nezávislosti lze vnímat velmi široce, mimo

⁵⁴ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 4. vydání. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-730-6, s. 75.

⁵⁵ KYSELA, Jan. *Dělba moci v kontextu věčného hledání dobré vlády*. Teoretik. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-399-5, s. 134; souhlasně též TRYZNA, Jan (ed.). *Dělba moci a její proměny*. Praha: Auditorium, 2019. ISBN 978-80-87284-80-3, s. 18.

⁵⁶ MOLITERNO, James E. Moliterno; PATON, Paul D.; KOPA, Martin; TOMOSZEK, Maxim a DOHNAL, Vítězslav. *Globální problémy profesní etiky právníků*. Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-838-4, s. 156. Komentář k čl. 82 Ústavy shodně hovoří o nestrannosti jakožto o základním atributu soudní pravomoci (BAROŠ, J., HERC, T., JÄGER, P., LANGÁŠEK, T., MAJERČÍK, E., MATOUŠEK, L., MLSNA, P., POPOVIČOVÁ, L., POSPÍŠIL, I., RYCHETSKÝ, P., UHL, P. *Ústava České republiky: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-04-16]. ASPI_ID KO1_1993CZ.

⁵⁷ ROSENKRANZOVÁ, Olga. *Etika lidské důstojnosti*. In: SOBEK, Tomáš. *Právní etika*. Teoretik. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-333-9, s.196 a násl. Vztah nezávislosti a nestrannosti přibližuje také Moliterno, pro kterého je na prvním místě zásadní prvek nestrannosti, kdy nezávislost nabývá na důležitosti spíše v případech, kdy soud rozhoduje o otázkách státu nebo vládních zájmech. (MOLITERNO, James E. Moliterno; PATON, Paul D.; KOPA, Martin; TOMOSZEK, Maxim a DOHNAL, Vítězslav. *Globální problémy profesní etiky právníků*. Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-838-4, s. 156). Institucionální a personální vnímání nezávislosti

institucionální a personální rovinu také ve smyslu „*soudcovské nepodjatosti a dále jako sociální a vnitřní svobodu soudce*.“⁵⁸ Dle Winterové však nejdůležitější role tohoto principu spočívá v nezávislosti samotného rozhodování jednotlivých soudců. V této souvislosti je pak princip nezávislosti doplňován o povinnost soudce být vázán pouze zákonem (a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu),⁵⁹ kdy vázanost bývá vnímána jako jakési jediné omezení nezávislosti. Winterová však tuto vázanost vnímá spíše jako součást definice nezávislosti, která tento aspekt postavení soudce pouze doplňuje.⁶⁰ Totožný pohled na nezávislost zastává také kárný senát Nejvyššího správního soudu, tedy že nezávislost ve smyslu „výkonu funkce“, jak stanoví čl. 82 odst. 1 Ústavy, neleží v rozhodovací činnosti.⁶¹ Navíc dodává, že omezení tohoto institutu nespočívá ani v plnění práva a povinností plynoucích z jejich pracovního vztahu.⁶²

Požadavek na nezávislost a zákaz ohrožení nestrannosti tedy můžeme vnímat jako dva základní principy organizace soudnictví, které nalezneme v Ústavě České republiky, konkrétně v čl. 81 a čl. 82 odst. 1 a v Listině základních práv a svobod v čl. 36, kdy tyto články jsou zároveň základní úpravou právního postavení soudců v České republice.⁶³ Postavení soudců je pak po hmotněprávní stránce dále rozvedeno v ZSS, požadavek nestrannosti a nezávislosti pak konkrétně nalezneme v § 1 a § 79 tohoto zákona.⁶⁴

Z pohledu této diplomové práce je z výše popsaných dvou základních principů důležitější požadavek nezávislosti. Úzce totiž souvisí s možnostmi nastavení správy soudnictví a také kárné odpovědnosti a jak bude vysvětleno v podkapitole 2.3., tento ústavní požadavek není za momentální právní úpravy zcela naplněn.

komentář k Ústavě vnímá jako neoddělitelné pojmy, kdy jeden bez druhého by pozbyl smyslu. Komentář zároveň poukazuje na postoj Ústavního soudu, který sice někdy dvě roviny nezávislosti vnímá odděleně, ale zároveň v obou spatřuje totožné vlastnosti (SLÁDEČEK, Vladimír. Čl. 82 [Soudcovská nezávislost, neslučitelnost funkcí]. In: SLÁDEČEK, Vladimír, MIKULE, Vladimír, SUCHÁNEK, Radovan, SYLLOVÁ, Jindřiška. *Ústava České republiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 864).

⁵⁸ WINTEROVÁ, Alena. Nezávislost soudní moci a správa soudnictví. In: KYSELA, Jan. *Hledání optimálního modelu správy soudnictví pro Českou republiku*. Kancelář Senátu, 2008, s. 92.

⁵⁹ Čl. 95 Ústavy

⁶⁰ WINTEROVÁ, Alena. Nezávislost soudní moci a správa soudnictví. In: KYSELA, Jan. *Hledání optimálního modelu správy soudnictví pro Českou republiku*. Kancelář Senátu, 2008, s. 91 a násl.

⁶¹ Rozhodnutí č. j. 16 Kss 10/2013 - 84, bod [17].

⁶² Výkonu soudcovské funkce má dle stanoviska Ministerstva spravedlnosti ze dne 15. 8. 2013, č. j. 355/2013-OJ-SO/3 povahu pracovního vztahu. I když se tedy jedná o výkon veřejné funkce, pokud tak stanoví zákon (v tomto případě § 84 odst. 4 zákona ZSS), přiměřeně se pro stanovení práv a povinností z pracovního vztahu použije zákoník práce.

⁶³ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 4. vydání. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-730-6, s. 118.

⁶⁴ V rámci procesněprávní úpravy je pak požadavek nestrannosti zanesen také v ZŘS v souvislosti s kárnou odpovědností soudců, konkrétně s kárnými senáty v § 5 odst. 5. Nebo také v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s podjatostí soudce v § 14 odst. 1.

2.2. Základní předpoklady a aspekty soudcovské profese

Uchazeče o soudcovskou profesi lze obecně rozdělit na dvě kategorie dle toho, odkud kandidát na soud přichází. Kühn a Kosař rozlišují uchazeče na „kariéerní soudce“, tedy takové, kteří dokončili studium před pár lety a pro které je profesní dráha soudce v podstatě prvním povoláním (přichází z řad asistentů soudce nebo justičních čekatelů) a na „laterální soudce“, kteří jsou starší a v minulosti již řadu let vykonávali jiné právnícké povolání. Jak bude popsáno níže, v závislosti na tom, odkud kandidát na soudce přichází, jsou odlišné některé požadavky v souvislosti s vykonáním odborné zkoušky nebo uznání povinné právní praxe.

Základní předpoklady, které jsou kladeny na konkrétní osoby soudců jsou vymezeny zákonem, konkrétně v § 60 ZSS. Zákon v první řadě požaduje české státní občanství, plnou svéprávnost, bezúhonnost a dovršení věku 30 let. Dále navazuje na požadavky z oblasti vzdělání, tedy ukončení magisterského studia v oblasti práva. V souvislosti s profesní etikou je pak nejdůležitější požadavek vysoké úrovně morálních vlastností a předpokladů, které zajistí řádný výkon soudcovské funkce.

Dále § 60 ZSS stanovuje povinnost složení odborné justiční zkoušky (případně jiné, dle § 60 odst. 5 ZSS uznatelné odborné zkoušky) a úspěchu ve výběrovém řízení na funkci soudce.⁶⁵ Možnosti splnit justiční zkoušku však předchází čtyři kroky, prvním z nich je povinná tříletá právní praxe, ať už na pozici asistenta soudce, asistenta státního zástupce, advokátního koncipienta nebo například vyššího soudního úředníka.⁶⁶ Po úspěšném složení odborné justiční zkoušky (nebo jiné uznatelné zkoušky) následuje druhý krok v podobě povinné roční odborné přípravy na pozici justičního čekatele, která trvá 1 rok s cílem připravit justičního kandidáta na následný výkon soudcovské funkce.⁶⁷ Ukončení odborné přípravy je pak dle § 117 ZSS předpokladem pro přihlášení se do výběrového řízení na pozici soudce. V případě úspěchu v třetím kroku, tedy ve výběrovém řízení na konkrétní pozici soudce je posledním krokem dle § 60 ZSS souhlas soudce s jeho ustanovením do funkce a také jeho svolením s přidělením ke konkrétnímu soudu.

2.3. Správa soudnictví a kárná odpovědnost soudců⁶⁸

⁶⁵ § 60 odst. 5 dále stanoví, že „za odbornou justiční zkoušku se považuje též advokátní zkouška, závěrečná zkouška právního čekatele, notářská zkouška a odborná exekutorská zkouška. Stejně účinky má výkon funkce soudce Ústavního soudu alespoň po dobu 2 let.“ Samotná podoba výběrového řízení byla v posledních letech velmi diskutovaná a její úprava opakovaně novelizována, naposledy s účinností od 1. 7. 2023 vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 206/2023 Sb.

⁶⁶ Relevantní zákonné ustanovení v souvislosti s povinou právní praxí vizte v § 110 a § 111 ZSS.

⁶⁷ § 114 ZSS.

⁶⁸ Pojmenování názvu podkapitoly jako „správa soudnictví“ a nikoli např. státní správa soudů je převzato z článku Martina Kopy, dle kterého „z materiálního pohledu orgány správy soudů vykonávají činnost, v jejímž rámci se

Pro udržení řádného fungování justice jako celku a také chování jednotlivých soudců jsou nastaveny různé kontrolní mechanismy, které přímo souvisí s tématem této diplomové práce. Současné řešení správy soudnictví a kárné odpovědnosti totiž předurčuje podobu profesní etiky ve smyslu za ni zodpovědného orgánu, podobu profesních norem a způsob jejich vynucování a případných následků jejich porušení. Zákonná úprava těchto oblastí a speciálně pak kárné odpovědnosti je proto nedílnou součástí právně závazné části úpravy profesní etiky.

V souvislosti se správou soudnictví se pak tato kapitola vrací k již nastíněnému rozporu s požadavkem nezávislosti soudců. Jak bude vysvětleno níže, současné nastavení není uspokojivé a požadavek nezávislosti tak v této rovině není zcela naplněn.

2.3.1. Dohledové orgány

V České republice je na základě ZSS dohled vykonáván skrz osoby jednotlivých soudců, kteří jsou v postavení soudních funkcionářů.⁶⁹ Tito funkcionáři však podléhají ministru spravedlnosti (§ 119 odst. 1 ZSS) a nelze proto hovořit o dohledu, který by byl vykonáván uvnitř justice. Dochází zde naopak ke kontroverzní koncentraci pravomocí v rukách Ministerstva spravedlnosti ČR, které je v postavení ústředního orgánu správy soudnictví.^{70 71}

Problematika správy justice je stále nedořešené téma, na které existuje celá řada názorů na poli odborné veřejnosti, mezi politiky, akademiky a soudci samotnými. Nejčastěji předkládané řešení je nezávislá soudcovská rada (vrcholný soudcovský orgán), což je ostatně i směr, kterým se Evropa nejčastěji vydala po roce 1946.⁷² Druhou možností je pak jakýsi smíšený model, kdy autonomní orgán soudnictví spolupracuje s exekutivou (tento způsob byl zaveden např. na Slovensku, kde však jeho momentální nastavení po posledních parlamentních volbách opět

nemohou uplatňovat všechny klasické principy státní správy. Tyto principy totiž narazí na soudcovskou nezávislost.“ (KOPA, Martin. *Cesty (samo)správy soudů v České republice*. Online. Časopis pro právní vědu a praxi. 2011, roč. 19, č. 1, s. 40-48. ISSN 1210-9126. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://journals.muni.cz/cpvp/article/download/6394/5763&ved=2ahUKEwjo14agwJmFAxWp_rsIHWCBBRkQFnoECBIQAQ&usg=AOvVaw0Xx3C0Tqe4Fqhw5ZjRRJwn. [cit. 2024-05-02]).

⁶⁹ Konkrétními funkcionáři jsou dle § 119 odst. 2 ZSS: „*předseda a místopředsedové Nejvyššího soudu, předseda a místopředseda Nejvyššího správního soudu a předsedové a místopředsedové vrchních, krajských a okresních soudů.*“

⁷⁰ WINTEROVÁ, Alena. Nezávislost soudní moci a správa soudnictví. In: KYSELA, Jan. *Hledání optimálního modelu správy soudnictví pro Českou republiku*. Kancelář Senátu, 2008, s. 91-97, s. 7. Winterová v této souvislosti hovoří o neudržitelnosti momentálního nastavení dohledu, jelikož jde proti logickému výkladu principu dělby moci, jelikož je jedna ze složek moci – exekutiva, nadána zásadní pravomocí ovlivňovat moc druhou – soudní (tamtéž, s. 52 a násl).

⁷¹ Orgány vykonávající tento dohled v liteře zákona nalezneme v ZŘS v § 8 odst. 2, který hovoří o Ministerstvu spravedlnosti a předsedech jednotlivých soudů.

⁷²KOPA, Martin. *Cesty (samo)správy soudů v České republice*. Online. Časopis pro právní vědu a praxi. 2011, roč. 19, č. 1, s. 40-48. ISSN 1210-9126. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://journals.muni.cz/cpvp/article/download/6394/5763&ved=2ahUKEwjo14agwJmFAxWp_rsIHWCBBRkQFnoECBIQAQ&usg=AOvVaw0Xx3C0Tqe4Fqhw5ZjRRJwn, s. 42. [cit. 2024-05-02].

odhalilo jeho slabiny⁷³) a poslední model je ten český, tedy správa soudnictví v rukách moci výkonné.⁷⁴ Nejsilnější hlasy volající po upuštění od stávajícího modelu se přiklání k prvně zmíněné soudcovské radě (ať už v méně či více silné formě), tedy k posílení nezávislosti správy soudnictví.⁷⁵ Dle Martina Haply jsou nejčastějšími argumenty pro změnu tímto směrem především větší nezávislost soudnictví na exekutivě a dále povolání soudců spravovat své záležitosti jakožto osoby nejvíce znalé své profese. Soudcům by díky tomuto institutu byl mimo správu soudnictví umožněn také dohled nad vlastními členy, tedy vedení disciplinárního řízení zabývající se dodržováním profesní etiky. Tato podoba řízení je však v současné době hubbou budoucnosti a momentálnímu nastavení řízení, přesněji kárnému řízení, se věnuje následující kapitola. Na druhou stranu ale Hapla v případě zavedení soudcovské rady poukazuje na riziko jakéhosi uzavření či zapouzdření justice sama do sebe a potenciální hrozbu prosazování vlastních zájmů⁷⁶.

Záměr zřízení vrcholného soudcovského orgánu konečně sdílí i samotní soudci, respektive s jistotou to lze konstatovat alespoň o těch, kteří jsou členy Soudcovské unie České republiky (dále také „SU ČR“), která dle dostupných informací sdružuje zhruba polovinu z celkového počtu soudců.⁷⁷ SU ČR se k tomuto řešení dlouhodobě hlásí a aktuálně je obsaženo i v jejím programovém prohlášení Republikové rady SU ČR zvolené pro funkční období 2023–2026.⁷⁸

⁷³ Parlament společně s vládou bez jakékoli diskuze vyměnil tři členy soudní rady Slovenské republiky, čímž dochází k přímému vlivu exekutivy na správu soudnictví (PASEKOVÁ, Eva. *Ficova vláda proti Soudní radě. Předseda Mazák odmítá výroky ministerstva k odvolání tří členů*. Online. Česká justice. 2023. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/11/ficova-vlada-proti-soudni-rade-predseda-mazak-odmita-vyroky-ministerstva-k-odvolani-tri-clenu/>. [cit. 2024-04-12]).

⁷⁴ WINTEROVÁ, Alena. Nezávislost soudní moci a správa soudnictví. In: KYSELA, Jan. *Hledání optimálního modelu správy soudnictví pro Českou republiku*. Kancelář Senátu, 2008, s. 91-97, s. 51 a násl.

⁷⁵ Zastáncem zapojení soudců do správy soudnictví je například Petr Pithart, Pavel Rychetský a Zdeněk Kühn (WINTEROVÁ, Alena. Nezávislost soudní moci a správa soudnictví. In: KYSELA, Jan. *Hledání optimálního modelu správy soudnictví pro Českou republiku*. Kancelář Senátu, 2008, s. 91-97, s. 7 a také s. 22).

⁷⁶ HAPLA, Martin a FRIEDEL, Tomáš. *Profesní etika právníků*. Merit coursebook selection. Brno: Nugis Finem Publishing, 2022. ISBN 978-80-7614-007-3, s. 240.

⁷⁷ Údaj o přesném počtu členů SU ČR není veřejně známý, dle dostupných informací jejichž zdrojem je sama SU ČR, však lze dohledat údaj o členství zhruba poloviny soudců (PASEKOVÁ, Eva a DIMUN, Petr. *Výběr nových soudců? Slovo transparentnost zvítězilo nad zdravým rozumem, míní Flanderová*. Online. Česká justice. 2022. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/10/vyber-novych-soudcu-slovo-transparentnost-zvitezilo-nad-zdravym-rozumem-mini-flanderova/>. [cit. 2024-06-03]).

⁷⁸ SOUDCOVSKÁ UNIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Programové prohlášení Republikové rady SU ČR zvolené pro funkční období 2023 - 2026*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/quo-vadis/4443-programove-prohlaseni-republikove-rady-su-cr-zvolene-pro-funkcni-obdobi-2023---2026.html>. [cit. 2024-07-03]. Část týkající se zřízení reprezentativního orgánu soudní moci: „Soudcovská unie i nadále považuje za nezbytné zřídit reprezentativní orgán soudní moci, který by byl způsobilý zastupovat ji ve vztahu k moci zákonodárné a moci výkonné. Jen tak bude naplněna celospolečenská potřeba existence nezávislého soudnictví, jako jedna z nutných podmínek fungování demokratického právního státu.“ K tomuto řešení se otevřeně hlásí i současný prezident Soudcovské unie JUDr. Libor Vávra (PASEKOVÁ, Eva. *Libor Vávra: Na práci v čele Soudcovské unie jsem připraven lépe, než před lety*. Online. Česká justice. 2020. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2020/09/libor-vavra-praci-cele-soudcovske-unie-pripraven-lepe-nez-pred-lety/>. [cit. 2024-07-03].

Bližší rozebrání konkrétních řešení podoby dohledových orgánů by překračovalo cíle této diplomové práce a pro účely následující kapitoly si navíc vystačíme s tímto základním nastíněním.

2.3.2. Kárná odpovědnost a kárné řízení

Kárná odpovědnost soudců je sama o sobě velmi citlivým tématem, kvůli už několikrát zmíněnému ústavnímu požadavku ochrany nezávislosti soudnictví. Pro řádné naplnění tohoto požadavku však v České republice stále chybí vrcholný soudcovský orgán, který by kárnou odpovědnost soudců řešil uvnitř justice, tak jak tomu bývá u jiných právnických povolání.⁷⁹

Úpravu kárné odpovědnosti nalezneme pouze v zákoně, konkrétně v ZSS a po procesní stránce v ZŘS, včetně příslušného soudu. Postavení kárného soudu je od roku 2008 svěřeno speciálnímu senátu Nejvyššího správního soudu (šestičlenný senát je však obsazen pouze třemi soudci a druhou polovinu tvoří příslušníci dalších právnických profesí).⁸⁰ Řízení se zahajuje pouze na návrh a často kritizovaným aspektem řízení je jeho jednoinstančnost (§ 21 ZŘS).⁸¹ Samotné řízení lze zařadit mezi klasická disciplinární řízení, které posuzuje dodržování profesních povinností, i když se v jeho rámci subsidiárně aplikují také zásady trestního řádu (§ 25 ZŘS).⁸²

⁷⁹ Příkladem je zákonem svěřená pravomoc rozhodovat v rámci profesní samosprávy u advokátu (ČAK), notářů (Notářská komora České republiky) nebo exekutorského kandidáta či koncipienta (Exekutorská komora České republiky).

⁸⁰ Momentální podoba byla zanesena novelizací ZŘS, a to zákonem č. 314/2008 Sb., kterým došlo k celé řadě změn, kdy nejzásadnější bylo právě ustanovení NSS jakožto kárného soudu a zrušení dvojinstančnosti v rámci kárného řízení, tedy odejmutí možnosti řádného přezkumu. Příslušnost NSS a složení senátů nalezneme v § 3 a § 4 ZŘS.

⁸¹ Návrh na zahájení kárného řízení smí dle § 8 ZŘS podat předseda soudu, ministr spravedlnosti, prezident republiky a veřejný ochránce práv. Tento návrh musí být podán v subjektivní lhůtě šesti měsíců nebo do tří let ode dne spáchání kárného provinění [§ 9 odst. 1 ZŘS]. Absenci řádného odvolání kritizoval ve své judikatuře také ESLP v případě Grosam v. Česká republika (Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. července 2022, Grosam v. Česká republika, stížnost č. 19750/13, bod [150]).

⁸² Ústavní soud v této souvislosti uvedl, že „je v něm sice rozhodováno o odpovědnosti za nesplnění povinnosti stanovené právním předpisem, avšak týká se pouze specifických povinností soudce.“ (LATA, Jan. Etika státních zástupců. In: SOBEK, Tomáš. *Právní etika*. Teoretik. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-333-9, s. 263 a násl.). „Pro tento závěr ostatně svědčí i další podpůrné argumenty: 1. český právní řád jednoznačně odlišuje trestněprávní sankce a kárné sankce soudce a v § 94 písm. c) SSZ výslovně stanoví, že „[funkce soudce zaniká] dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně nebo odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro trestný čin spáchaný z nedbalosti“ (což znamená, že u ostatních odsuzujících trestních rozsudků funkce soudce automaticky nezaniká, nicméně tomuto soudci lze následně uložit i kárnou sankci); a 2. odvolání soudce z funkce navíc nebrání dotčenému soudci vykonávat jiná právnícká povolání.“ (KOSAR, David. *Kárná řízení se soudci v judikatuře ESLP* (Disciplining judges in the case law of the ECtHR). *Právní rozhledy*. 2015, roč. 23, č. 19, s. 662-667. ISSN 1210-6410, s. 662). K povaze kárného řízení se pak v neposlední řadě vyjádřil i ESLP, který pro určení jeho povahy využívá tzv. Engelův test, který se zabývá vnitrostátní kvalifikací deliktu, povahou deliktu a povahou a stupněm přísnosti sankce (PRŮCHA, Petr. *K pojetí správněprávní odpovědnosti a správního trestání*. *Správní právo*. 2014, roč. 2014, č. 1-2, s. 16-27. ISSN 0139-6005, s. 23). Povahu trestní sankce by např. mohlo splnit uložení pokuty, v souvislosti s kárnou odpovědností však lze uložit nanejvýše snížení platu, tedy ani v tomto případě nelze hovořit o trestní sankci.

Před kárný senát NSS se soudce ocitne v případě, že pochybí a dopustí se kárného provinění, kterým je dle § 87 odst. 1 ZSS „zaviněné porušení povinností soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů.“ Kárného provinění se tedy soudce může dopustit ve třech oblastech, a to v případě:

1. porušení povinností;
2. chování nebo jednání jímž narušuje důstojnost soudcovské funkce a
3. ohrožení důvěry v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů.

Všechny tři oblasti, i když v různé míře, úzce souvisí s profesní etikou. První případ, tedy porušení povinností, se typicky projevuje při nedostatečné efektivitě a řádném výkonu profese, tedy souvisí především s etikou organizovanosti práce soudce.⁸³ Druhá oblast pak s profesní etikou souvisí již více abstraktně, jelikož je potřeba narušit důstojnost, která na sebe bere různé podoby projevující se v rámci výkonu funkce i mimo ni. Třetí oblast je pak nejvíce chráněná, jelikož stačí taxativně vyjmenované objekty pouze ohrozit, což je dáno významem chráněných hodnot, které jsou součástí samotné podstaty výkonu soudnictví. Společným jmenovatelem § 87 odst. 1 ZSS je pak požadavek na důsledek jednání, tedy že musí vrhat špatné světlo na profesi jako takovou. Pro uplatnění tohoto ustanovení tak musí být naplněna míra, která naruší nebo ohrozí pohled veřejnosti na justici a její rozhodování.

Pokud kárný senát posoudí namítané jednání jakožto kárné provinění, je jeho důsledkem uložení kárného opatření, jehož podoby dle závažnosti provinění vymezuje § 88 ZSS. Nejprísnejším opatřením je odvolání z funkce soudce a na druhé straně možnost od uložení kárného opatření upustit, pokud kárný senát projednání věci považuje za dostačující. Zároveň má kárný senát možnost od kárného řízení zcela upustit, pokud se jedná pouze o drobné chyby v práci nebo malé prohřešky v chování. Pokud se mu takové řešení jeví jako dostačující, na nevhodnost jednání soudce pouze upozorní a k řízení vůbec nedojde.⁸⁴ Konkrétním podobám jednání, a tedy příkladům z praxe, které byly kárným soudem kvalifikovány jakožto kárné provinění, se věnuje kapitola č. 4.

I když je současnému nastavení kárného řízení vytýkáno nedostatečné nenaplnění ústavního požadavku nezávislosti soudnictví, lze poukázat alespoň na naplnění základního cíle

⁸³ Pojmové vymezení povinností stanovených v zákoně za etické normy je však v očích části teorie považováno za nevhodné (JERMANOVÁ, Helena. *Metamorfózy práva ve střední Evropě*: sborník příspěvků z mezinárodní konference "Metamorfózy práva ve střední Evropě" a kolokvia "Metamorfózy veřejné správy", pořádaných Ústavem státu a práva AV ČR a Fakultou právnickou ZČU v Plzni ve dnech 11.-13.června 2008 ve Znojmě. Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-149-6).

⁸⁴ Viz § 88a ZSS.

kárné odpovědnosti, který Martin Hapla vidí v udržení samotné funkčnosti justice (ke konceptu funkčnosti justice z pohledu Martina Haply blíže v podkapitole 4.1.).⁸⁵ Smysl kárného řízení pak o něco šířeji v jednom ze svých nálezů popisuje samotný kárný senát NSS jako ochranu „*integrity soudcovského stavu, nezávislosti a nestrannosti soudců a soudní moci a důvěry veřejnosti v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů.*“⁸⁶

2.3.3. Rozhodnutí ministra spravedlnosti podle § 100 odst. 1 písm. b) ZSS

Možností postihu soudce za kárné provinění je nadán pouze NSS, za určitých okolností má však i ministr spravedlnosti pravomoc zasáhnout do výkonu profese konkrétního soudce, a to dočasným zproštěním funkce. Podmínky této situace jsou stanoveny § 100 odst. 1 písm. b) ZSS, kdy společným jmenovatelem všech zákonem vypočtených situací je dočasná úprava poměrů, pokud se soudce nachází v situaci, kdy je proti němu vedeno řízení, které může zpochybnit důvěru v jeho profesní nebo morální kompetenci. Zákon mezi tato řízení řadí trestní stíhání, kárné řízení s návrhem kárného opatření v podobě zproštění z funkce a bylo-li na základě § 91 ZSS zahájeno řízení o jeho nezpůsobilosti vykonávat funkci (důvodem je např. dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav). Proti tomuto rozhodnutí lze podat opravný prostředek ke kárnému senátu NSS, kterým je námitka dle § 13a ZŘS, o které musí kárný senát rozhodnout usnesením do 10 pracovních dnů od jejího podání.

I v rámci tohoto institutu lze jistě namítat balancování na hraně ústavního principu nezávislosti, tak jak tomu bylo u kárného řízení. V tomto případě je situace o to problematičtější, že pravomoc náleží přímo moci výkonné. Na druhou stranu zde ale důležitou roli hraje kárný senát NSS, který má díky možnosti odvolání poslední slovo a také samotný aspekt dočasnosti zproštění. Dle NSS se navíc jedná o potřebný institut pro zachování důvěry v soudní moc. Pokud je totiž proti soudci vedeno např. kárné řízení, je toto řízení často medializováno, a tedy veřejně známo, což zpravidla vede k narušení důvěry a zpochybnění jeho integrity. Podle NSS „[j]sou-li v dané chvíli dostupné informace o soudcově jednání a jiných okolnostech s ním souvisejících takové, že by mohly vést k významné míře obecné nedůvěry v soudcovu rozhodovací činnost v době mezi zahájením kárného řízení a rozhodnutím kárného senátu o soudcově kárné odpovědnosti, je namístě použití mimořádného prostředku, kterým je rozhodnutí ministra spravedlnosti podle § 100 odst.

⁸⁵ Pro zachování funkčnosti je potřeba naplňovat základní funkce, které jsou soudnictví svěřeny zákonem. Tyto funkce soudnictví definuje § 2 ZSS a kvality jednání soudců pro naplnění těchto cílů upravuje § 80 odst. ZSS, který stanovuje požadavek nestrannosti, nezávislosti a spravedlivého rozhodování. Martin Hapla nad tento rámec doplňuje nutnost odbornosti a přesvědčení o morálních kvalitách. (HAPLA, Martin. *Může soudce dělat divné věci? Funkčnost soudnictví jako limit kárné odpovědnosti.* Jurisprudence. 2020, roč. 29, č. 2, s. 40-45. ISSN 1802-3843, s. 44).

⁸⁶ Rozhodnutí č. j. 13 Kss 6/2014 - 138.

1 písm. b) zákona o soudech a soudcích. Účelem jeho použití je ochrana důvěryhodnosti soudní moci po dobu trvání kárného řízení, tedy do doby, než bude definitivně rozhodnuto, zda se kárně stíhaný soudce dopustil závažného porušení svých povinností.“⁸⁷

⁸⁷ Usnesení č. j. 16 Kss 5/2023 - 63, bod [26].

3. Úprava profesní etiky soudců

Normy profesní etiky právnických povolání můžeme obecně dle Martina Haply chápat ve dvou rovinách. První z nich je zasazena do zákonné úpravy, kde nalezneme vymezení kárné odpovědnosti, která byla v rovině soudcovské profese představena v předchozí kapitole. Vedle právní úpravy pak stojí morální pravidla, konkrétně je Martin Hapla chápe jako normy pozitivní morálky, které daná profese přijímá.^{88 89} Obě roviny se pak logicky překrývají a záleží pouze na míře obecnosti či univerzálnosti právní úpravy konkrétní profese, což platí i pro úpravu soudcovské etiky.⁹⁰

Úpravu morálních pravidel, která jsou přijímána profesí, lze dále dělit na právně závaznou a nezávaznou, tedy tu s pouhým doporučujícím či na své adresáty apelujícím charakterem. Pro adresáty závaznou úpravu vytváří profesní stavy s povinným členstvím a na druhé straně nezávazná úprava vzniká, pokud autorita profesního stavu s povinným členstvím chybí, což je případ soudců, kteří z tohoto důvodu mohou vytvářet pouze doporučující etické kodexy, kterým se podrobněji věnuje podkapitola 3.4.⁹¹

3.1. Shrnutí zákonné úpravy

V předchozí kapitole byla představena část zákonné úpravy profesní etiky. V rovině hmotněprávní konkrétně v podkapitole 2.2., která se věnovala základním předpokladům a aspektům profese a zmínila § 60 ZSS. Nad rámec základních požadavků je však pro profesní etiku v rámci ZSS nejzásadnější ustanovení § 80 ZSS, které vyjmenovává povinnosti soudců (a přísedících), kdy jejich cílem je zajištění nezávislého, nestranného a spravedlivého rozhodování soudů. Z pohledu profesní etiky § 80 ZSS můžeme rozdělit do několika logických celků:

a) Základní povinnost, která je vůdčím principem:

- Soudce musí „*vykonávat svědomitě svou funkci a při výkonu funkce a v občanském životě se zdržet všeho, co by mohlo narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů.*“ [odst. 1];

⁸⁸ Martin Hapla pro úplnost uvádí i možné použití kritické morálky, se kterou lze měřit obě dvě hlavní roviny a jejich pojetí takto konfrontovat (kritická morálka byla přiblížena v podkapitole 1.2.2.).

⁸⁹ Blíže k pozitivní morálně v podkapitole 1.2.2.

⁹⁰ HAPLA, Martin. *(Ne)morální advokáti: problém ospravedlnění norem profesní etiky*. Online. Časopis pro právní vědu a praxi. 2019, roč. 27, č. 4, s. 457. ISSN 1210-9126. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/CPVP2019-4-2>. [cit. 2024-06-25], s. 459 a násl.

⁹¹ Typickým příkladem je Česká advokátní komora, mimo právní profese pak můžeme uvést Českou lékařskou komoru.

b) Záruky nezávislosti a nestrannosti:

- Soudce je povinen „*prosazovat a obhajovat nezávislost soudnictví a jeho dobrou pověst.*“ [odst. 2 písm. a];
- Soudce se musí chovat tak, aby „*nezavdal příčinu ke snížení důvěry v soudnictví a důstojnosti soudcovské funkce.*“ [odst. 2 písm. b];
- Soudce je povinen „*odmítnout jakýkoliv zásah, nátlak, vliv, přání nebo žádost, jejichž důsledkem by mohlo být ohrožení nezávislosti soudnictví.*“ [odst. 2 písm. c];
- Soudce nesmí být ovlivňován „*zájmy politických stran, veřejným míněním a sdělovacími prostředky.*“ [odst. 2 písm. d];
- Soudce musí „*vystupovat nezaujatě a ke stranám nebo účastníkům řízení přistupovat bez ekonomických, sociálních, rasových, etnických, sexuálních, náboženských nebo jiných předsudků.*“ [odst. 2 písm. e];
- Soudce musí dbát na to, aby „*jeho nestrannost nebyla důvodně zpochybňována.*“ [odst. 2 písm. f];

c) Výkon funkce je v souladu se zájmem na řádném výkonu soudnictví:

- Soudce je povinen „*poskytnout každému účastníku řízení nebo straně soudního řízení anebo jejich zástupcům plnou možnost k uplatnění jejich práv.*“ [odst. 3 písm. a]. Také dbá na to, aby „*jeho rozhodnutí bylo srozumitelně a pečlivě odůvodněno.*“ [odst. 3 písm. b];

d) Činnosti mimo výkon funkce:

- Soudce je povinen „*při své činnosti mimo výkon funkce soudce a při výkonu svých politických práv si počínat tak, aby tato činnost neohrožovala nebo nenarušovala důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudu nebo nenarušovala důstojnost soudcovské funkce.*“ [odst. 4];

e) Osobní život:

- Soudce je povinen ve svém osobním životě dbát o to, aby „*nenarušoval důstojnost soudcovské funkce a neohrožoval nebo nenarušoval důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů.*“ [odst. 5];
- Soudce nesmí „*umožnit, aby jeho funkce byla zneužita k prosazování soukromých zájmů*“ ani „*působit jako rozhodce nebo zprostředkovatel řešení právního sporu, zastupovat účastníky soudního řízení nebo jako zmocněnec poškozeného nebo zúčastněné osoby v soudním nebo správním řízení,*“ s výjimkou zákonného zastoupení. [odst. 5] a

f) Úcta k ostatním:

- Soudce je povinen „zachovávat náležitou úctu k ostatním soudcům, jiným osobám vykonávajícím právníká povolání a k ostatním zaměstnancům soudu a k účastníkům nebo stranám soudního řízení“ a zdržet se „projevů sympatií, náklonnosti nebo negativních postojů“ vůči zástupcům účastníků nebo stran soudního řízení.“[odst. 6].

Dále je důležitý § 81 ZSS (povinnost mlčenlivosti), § 82 ZSS (povinnost dalšího vzdělávání) a také § 85 ZSS ve spojení s §74 odst. 2 ZSS, který se týká neslučitelnosti funkce. Významné jsou také povinnosti stanovené § 79 ZSS, které stanoví požadavek nezávislosti, vázanosti pouze zákonem a povinnosti „vykládat jej podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a rozhodovat v přiměřených lhůtách bez průtahů, nestranně a spravedlivě a na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem.“ Toto ustanovení je důležité především v souvislosti s četností kárných provinění, které se týkají právě způsobení průtahu v řízení.

Procesněprávní stránce úpravy profesní etiky soudců, tedy kárnému řízení, se věnovala podkapitola 2.3.2. a v této kapitole již proto nebude rozebírána.

3.2. Etické kodexy obecně

V České republice se napříč právníckými povoláními můžeme setkat jak s právně závaznými, tak také s nezávaznými, a tedy spíše jen apelujícími *soft-law* kodexy. Wilkinson, Walker a Mercedes etické kodexy v tomto smyslu rozdělují na hortatorní, tedy povzbuzující či nabádající a na regulativní. Hlavní význam pak mezi nimi spatřují v jejich cíli, kdy hortatorní kodexy povzbuzují členy dané profese k vyšším standardům prostřednictvím stanovení obecných zásad a hlavních cílů profese, a naopak regulativní kodex definuje minimální standardy, které členové profese mají respektovat skrz následování stanovených pravidel.⁹² Jako příklad nezávazného (hortatorního) typu kodexu uveďme kodex Etických zásad chování soudce (více v podkapitole 3.4.), a naopak příkladem právně závazného (regulativního) kodexu, je Etický kodex advokátů.

Cílem etických kodexů je mimo poskytnutí detailnější a sjednocující úpravy morálních norem také možnost dané profese demonstrovat široké veřejnosti, jaké hodnoty profese vyznává a jak chce být společností vnímána a lze tedy hovořit i o jakési prezentaci vůči široké veřejnosti. Vytvoření etických kodexů proto právnícké profese zpravidla využívají, jelikož tím

⁹² WILKINSON, Margaret Ann; WALKER, Christa a MERCER, Peter. *Do Codes of Ethics Actually Shape Legal Practice?* Online. McGill Law Journal. 2000, roč. 45, č. 3, s. 646-680. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2078055. [cit. 2024-05-20], s. 651

předchází roztržičnosti ve vnímání hodnot a standardu dané profese a preventivně sjednocují možná mylná očekávání veřejnosti.⁹³

3.3. Společný základ etických kodexů soudců

Jednotným východiskem a samotným důvodem vzniku etických kodexů je potřeba formálního zanesení standardů, které přichází od samotné profese s cílem udržet si důvěru společnosti.⁹⁴ Tyto standardy pak mají sloužit členům profese jako vodítko, pro konkrétní jednání.⁹⁵ Z tohoto hlediska je proto společným jmenovatelem také potřeba obecnosti kodexů, aby bylo možné jejich široké využití na maximum potřebných situací.⁹⁶

Za konkrétní východisko etických kodexů lze uvést mezinárodní kodex chování soudce neboli Bangalorské zásady (překládané též jako Bangalorské principy), které byly přijaty v Haagu v roce 2002 skupinou justičních odborníků.⁹⁷ Bangalorské zásady se skládají z preambule a šesti kapitol, které popisují základní hodnoty a aplikaci těchto pravidel v rámci soudnictví.⁹⁸ Bangalorské zásady jsou dodnes nejnovějším a uznávaným mezinárodním zdrojem pro tvorbu a novelizaci národních etických kodexů. Staly se proto vzorem i pro tuzemskou úpravu profesní etiky ztělesněnou dvěma kodexy, kterým se věnuje následující podkapitola.

3.4. Etický kodex soudce ČR a Etické zásady chování soudce

V České republice v současnosti existují hned dva dokumenty vymezující etická pravidla soudců. Historicky starší jsou Etické zásady chování soudce z pera Soudcovské unie České

⁹³ Janotová, Helena Karel SCHELLE a Ilona SCHELLEOVÁ. *Profesní etika*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6142-2. S. 16-17

⁹⁴ WILKINSON, Margaret Ann; WALKER, Christa a MERCER, Peter. *Do Codes of Ethics Actually Shape Legal Practice?* Online. McGill Law Journal. 2000, roč. 45, č. 3, s. 646-680. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2078055. [cit. 2024-05-20], s. 647. Autoři ale zároveň poukazují i na obrácený scénář, kdy daná profese etický kodex využije jako ospravedlnění za situace, kdy důvěru společnosti nemá.

⁹⁵ Tamtéž, s. 649.

⁹⁶ To však často bývá v rozporu s potřebou obecné formulace vykládat a nalézat jejich konkrétní obsah, což je úkolem především kárných orgánů jednotlivých profesních stavů či jiných dozorových orgánů (v případě soudců jimi jsou kárné soudy). Toto uchopení popisuje Hapla v rozhovoru pro Právní prostor (DRACHOVSKÝ, Ondřej. Rozhovor: *Martin Hapla - O profesní etice a dělbě moci - Část I*. Online. Právní prostor. 2021. Dostupné z: https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/rozhovor-martin-hapla-cast-i-o-profesni-etice-?fbclid=IwAR1qNRyISOY9wjQ2_LhLGJod664KvwAJ3ympwoA90xakgmgdI4-fDJ9VYaw&strana_do=13. [cit. 2024-05-16].

⁹⁷ Konkrétně šlo o Soudní skupinu pro posílení integrity soudců. Za relevantní předchůdce Bangalorských principů pak lze považovat Základní principy nezávislosti soudnictví OSN přijaté v roce 1985, Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy z roku 1993, dále Evropskou chartu přijatou v roce 1998 a Všeobecnou chartu soudce z roku 1999 (MOLITERNO, James E. Moliterno; PATON, Paul D.; KOPA, Martin; TOMOSZEK, Maxim a DOHNAL, Vítězslav. *Globální problémy profesní etiky právníků*. Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-838-4. s. 163).

⁹⁸ Organizace spojených národů, *The Bangalore Principles of Judicial Conduct*. Online: 2002. Dostupné z: https://www.un.org/ruleoflaw/files/Bangalore_principles.pdf [cit. 2024-04-22].

republiky, které vznikly v roce 2005.⁹⁹ Druhým dokumentem je pak Etický kodex soudce, který vznikl v roce 2020, jehož autorem je Nejvyšší soud za vedení předsedy Petra Angyalossyho.¹⁰⁰ Co do obsahu mladší text nepřináší mnoho nového, což je způsobeno společným východiskem obou kodexů v podobě Bangalorských principů a zároveň také faktem, že se Nejvyšší soud otevřeně inspiroval samotnými Etickými zásadami chování soudce (podrobnější srovnání kodexů je popsáno v závěru této podkapitoly).¹⁰¹

Naopak na nejzásadnější rozdíl těchto dvou dokumentů upozorňuje Komparativní studie k etickým kodexům soudců a státních zástupců (dále jen „Komparativní studie“), kterou si v roce 2023 nechalo zpracovat Ministerstvo spravedlnosti k příležitosti konference s názvem „Zintenzivnění boje proti korupci: morální dilemata soudců a státních zástupců“. Za tento rozdíl uvádí působnost, jelikož se v tomto ohledu texty zásadně liší z důvodu rozdílnosti jejich autorů. Na jedné straně totiž stojí SU ČR, která funguje na povaze dobrovolného členství, tedy nejenom že je dodržování Etických zásad chování soudců dobrovolné, ale ani nedopadá na všechny soudce¹⁰². I přes nemožnost obecné závaznosti však Etické zásady dle mého názoru neztrácí svou důležitost. Jak totiž bylo řečeno v podkapitole 2.3.1., členem SU ČR je zhruba polovina soudců. Dle Soudcovské unie zároveň „[p]odle podílu členů na celkovém počtu soudců patří Soudcovská unie České republiky k nejsilnějším profesním sdružením v rámci Evropy.“¹⁰³

Na druhé straně pak stojí Nejvyšší soud, který sám o sobě také neplní funkci nejvyššího orgánu soudnictví, avšak přišel s myšlenkou, že by Etický kodex soudce měly schválit

⁹⁹ *Etické zásady chování soudce*. Soudcovská unie ČR [online]. Brno, 2005. Dostupné z: <https://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>. [cit. 2024-04-20].

¹⁰⁰ *Etický kodex: Etické zásady chování soudce*. ANGIALOSSY, HAVELEC A KOL. Nejvyšší soud České republiky [online]. Brno, 6. 2020. Dostupné z: [https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/\\$file/ETICK%C3%9D%20KODEX%20\(2\).pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/$file/ETICK%C3%9D%20KODEX%20(2).pdf). [cit. 2024-04-20].

¹⁰¹ Přihlášení k Etickým zásadám chování soudce je obsaženo ve vysvětlujícím dopis ze dne 1. 9. 2020, který byl přiložen k návrhu textu Etického kodexu soudce (PTÁČEK, Lubomír Ptáček. *Setkání zástupců soudcovských rad – vysvětlující přípis*. Online. Portál justice. Brno: Soudcovská rada Nejvyššího soudu, 2020. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://justice.cz/documents/15689/2426015/TMP08175623Setkani%2Bzastupcu%2Bsoudcovskych%2Brad%2B-%2Bvysvetlujici%2Bdopis.docx/8a73052a-de51-46d2-8318-c269a73ef727&ved=2ahUKEwiL4eLn-42HAXUv_rsIHQtGDJ0QFnoECA8QAQ&usq=AOvVaw2JsXKuy1J98ziTVbdPdgLR, s. 2. [cit. 2024-07-02]).

¹⁰² Komparativní studie zde upozorňuje i na netransparentnost Soudcovská unie České republiky, která neuvádí aktuální seznam svých členů nebo alespoň celkový počet členů (*Komparativní studie k etickým kodexům soudců a státních zástupců*. Online. ČESKÁ REPUBLIKA – MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI (OBJEDNATEL). 2023. Dostupné z: <https://korupce.cz/wp-content/uploads/2023/06/Komparativni-studie-k-etickym-kodexum-soudcu-a-statnich-zastupcu.pdf>, s. 7. [cit. 2024-07-04]).

¹⁰³ SOUDCOVSKÁ UNIE ČESKÉ REPUBLIKY. SU ČR. Online. Dostupné z: <https://www.soudci.cz/o-nas/su-cr.html>. [cit. 2024-11].

soudcovské rady jednotlivých soudů.¹⁰⁴ Komparativní studie však i zde upozorňuje na nedokonalost tohoto záměru, jelikož soudcovské rady nejsou zákonem nadány k přijímání tohoto druhu dokumentu, což se skutečně odrazilo i na nevoli některých soudcovských rad dokument přijmout.¹⁰⁵ Tohoto nedostatku si je vědom i sám Nejvyšší soud a ve vysvětlujícím dopise upozorňuje na neexistenci reprezentativního orgánu soudní moci, odmítá však situaci, kdy v České republice není žádný orgán, který by za této situace nebyl legitimován k jeho přijetí a tuto roli vidí právě v soudcovských radách.¹⁰⁶ Etický kodex soudce byl proto na jednotlivé soudcovské rady skutečně odeslán a byla jim ponechána lhůta k vyjádření se a k přijetí. Jelikož ze strany soudcovských rad nedošlo k negativním vyjádřením a Etický kodex soudce byl zveřejněn na webových stránkách všech soudů, lze dle vyjádření Petra Angyalossyho dojít k závěru, že byl Etický kodex soudce přijat.^{107 108}

Pokud v Etickém kodexu opomeneme zapracování problematiky sociálních sítí (k čemuž došlo v roce 2017 skrz vymezení šesti pravidel týkajících se etických mezí působení soudce v tomto prostředí) a vyjadřování politických názorů, je jak bylo řečeno výše, obsahová stránka kodexů z důvodu inspirace stejným základem podobná.¹⁰⁹ Na druhou stranu má však Etický kodex přidanou hodnotu v podobě detailního výkladu jednotlivých ustanovení, shrnutí s nimi

¹⁰⁴ PTÁČEK, Lubomír Ptáček. *Setkání zástupců soudcovských rad – vysvětlující přípis*. Online. Portál justice. Brno: Soudcovská rada Nejvyššího soudu, 2020. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://justice.cz/documents/15689/2426015/TMP08175623Setkani%2Bzastupcu%2Bsoudcovskych%2Brad%2B-%2Bvysvetlujici%2Bdopis.docx/8a73052a-de51-46d2-8318-c269a73ef727&ved=2ahUKEwiL4eLn-42HAXUv_rsIHQtGDJ0QFnoECA8QAQ&usg=AOvVaw2JsXKuy1J98ziTVbdPdgLR, s. 2. [cit. 2024-07-02].

¹⁰⁵ *Komparativní studie k etickým kodexům soudců a státních zástupců*. Online. ČESKÁ REPUBLIKA – MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI (OBJEDNATEL). 2023. Dostupné z: <https://korupce.cz/wp-content/uploads/2023/06/Komparativni-studie-k-etickym-kodexum-soudcu-a-statnich-zastupcu.pdf>, s. 8. [cit. 2024-07-04].

¹⁰⁶ Dle pohledu Nejvyššího soudu jsou soudcovské rady „z hlediska platného práva jediný demokraticky konstituovaný orgán, který byl v době svého vzniku zamýšlen jako zárodek soudní samosprávy.“ I když pro přijetí tohoto dokumentu nelze nalézt zákonné zmocnění, „svoji demokratickou podstatou jsou však způsobilou platformou, která může etická pravidla soudcům předložit.“ (PTÁČEK, Lubomír Ptáček. *Setkání zástupců soudcovských rad – vysvětlující přípis*. Online. Portál justice. Brno: Soudcovská rada Nejvyššího soudu, 2020. Dostupné

z: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://justice.cz/documents/15689/2426015/TMP08175623Setkani%2Bzastupcu%2Bsoudcovskych%2Brad%2B-%2Bvysvetlujici%2Bdopis.docx/8a73052a-de51-46d2-8318-c269a73ef727&ved=2ahUKEwiL4eLn-42HAXUv_rsIHQtGDJ0QFnoECA8QAQ&usg=AOvVaw2JsXKuy1J98ziTVbdPdgLR, s. 2. [cit. 2024-07-02]).

¹⁰⁷ *Komparativní studie k etickým kodexům soudců a státních zástupců*. Online. ČESKÁ REPUBLIKA – MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI (OBJEDNATEL). 2023. Dostupné z: <https://korupce.cz/wp-content/uploads/2023/06/Komparativni-studie-k-etickym-kodexum-soudcu-a-statnich-zastupcu.pdf>, s. 9. [cit. 2024-07-04].

¹⁰⁸ DERKA, Ladislav. *Soudcovská unie ČR: Etický soud Soudcovské unie*. Online. Praha, 2017. Dostupné z: <http://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/843-eticke-meze-pusobeni-soudce-na-socialnich-sitich.html>. [cit. 2024-05-09].

¹⁰⁹ Etický kodex také v čl. III. odst. 10. doplňuje v souvislosti s důstojností povinnost chovat se ohleduplně a korektně, pokud se soudce dotýkají těžkosti jeho osobního života a přidává také povinnost mlčenlivosti v čl. IV odst. 3.

souvisejících předpisů a také v přehledu relevantní judikatury kárného senátu. Pro přehlednost níže uvádím souhrn obsahu Etického kodexu (a pro porovnání i Etických zásad chování soudce), který jsem převzala z výše zmiňované Komparativní studie.¹¹⁰

Etický kodex soudce je rozdělen do 4 částí:

- a) *Nezávislost;*
- b) *Nestrannost a rovnost – řeší především otázky projevů, které by mohly založit podezření z jeho podjatosti, zdrženlivosti při veřejném vyjadřování politických názorů nebo vyvarování se diskriminace;*
- c) *Bezúhonnost a důstojnost – řeší především otázky toho, jak soudce přispívá k vnímání spravedlivosti rozhodnutí, otázky přijímání darů či jiných výhod, vztahu s médii či chování na sociálních sítích;*
- d) *Odbornost a svědomitost – řeší především otázku vztahu soudcovských povinností a jiných profesních činností, či otázku mlčenlivosti.*

Etické zásady chování soudce dělí pravidla do 6 částí:

- a) *Nezávislost – řeší např. otázku hájení nezávislosti v osobním i profesním životě;*
- b) *Nestrannost – upravuje též vztah soudce k médiím;*
- c) *Bezúhonnost – řeší především otázku přijímání darů či odpovědné vystupování při správě vlastního majetku;*
- d) *Důstojnost – řeší otázky vztahu soudce k médiím či vyvarování se nevhodného jednání;*
- e) *Rovnost – rozvádí otázky vyvarování se jakékoli diskriminace;*
- f) *Odbornost – upravuje otázku vztahu soudcovských povinností a jiných profesních činností či prohlubování odborných znalostí včetně vývoje mezinárodního práva.*

Etický kodex soudce je pak navíc doplněn ještě o vysvětlující dopis, který obdržely soudcovské rady společně s návrhem Etického kodexu soudce, který slouží jako užitečný nástroj interpretace.¹¹¹

Na základě analýzy nezávazné úpravy profesní etiky soudců, kterou přinesla tato podkapitola, je zřejmé, že současný stav potřebuje změnu. Samotný obsah existujících

¹¹⁰ Komparativní studie k etickým kodexům soudců a státních zástupců. Online. ČESKÁ REPUBLIKA – MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI (OBJEDNATEL). 2023. Dostupné z: <https://korupce.cz/wp-content/uploads/2023/06/Komparativni-studie-k-etickym-kodexum-soudcu-a-statnich-zastupcu.pdf>, s. 9. [cit. 2024-07-04].

¹¹¹ PTÁČEK, Lubomír Ptáček. *Setkání zástupců soudcovských rad – vysvětlující přípis*. Online. Portál justice. Brno: Soudcovská rada Nejvyššího soudu, 2020. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://justice.cz/documents/15689/2426015/TMP08175623Setkani%2Bzastupcu%2Bsoudcovskych%2Brad%2B-%2Bvysvetlujici%2Bdopis.docx/8a73052a-de51-46d2-8318-c269a73ef727&ved=2ahUKEwiL4eLn-42HAXUv_rsIHQtGDJ0QFnoECA8QAQ&usq=A0vVaw2JsXKuy1J98ziTVbdPdgLR, s. 2. [cit. 2024-07-02].

kodexů a postavení jejich autorů ukazuje, že klíčovým krokem by mělo být zavedení orgánu uvnitř justice, který by měl pravomoc vydat závazný etický kodex, čímž by zajistil jeho respektování všemi soudci a měl by také (v podkapitole 2.3.1. již zmíněnou) pravomoc jeho obsah vynucovat. Jak demonstrovala Komparativní studie, současné etické kodexy jsou svým obsahem mnohdy duplicitní a nenabízejí ani významné novinky oproti zákonné úpravě. Jak ale ukáží v následující kapitole, upřesnění některých zákonných ustanovení vnímám jako potřebné a řešení této situace by dle mého názoru mohlo spočívat ve vytvoření soudcovské rady, která by přijala závazný etický kodex, který by zákonnou úpravu vhodně konkretizoval a posílil tak právní jistotu.

4. Limity soukromého života soudců

Profesní etika nezasahuje pouze do profesní části soudcovy života, ale také do jeho soukromé sféry, do které jsou zásahy mnohdy citelnější a více omezující. Tyto povinnosti se pak nutně dostávají do střetu s vybranými základními lidskými právy zaručenými Listinou základních práv a svobod (dále též „LZPS“) a Ústavou České republiky (dále též „Ústava“), které náleží všem lidem, tedy soudce nevyjímaje. Plnění jejich veřejné funkce, jakožto vykonavatelů jedné ze tří složek státní moci, je totiž natolik specifický a pro společnost důležitý, že s sebou nese celou řadu povinností, které v konečném důsledku omezují nejedno základní lidské právo.

První část této kapitoly představuje obecné důvody, proč k omezení soukromého života soudců dochází a za jakých okolností a do jaké míry má být ospravedlnitelné. S pomocí dosavadní judikatury kárného senátu tato kapitola následně věnuje pozornost omezení práva na soukromí v podobě práva na informační sebeurčení, a to v souvislosti s povinností soudců sdílet své soukromé záležitosti týkající se jejich majetku formou oznámení dle § 80 odst. 1 ZSS. Navazující část kapitoly rozebírá omezení soukromí soudců týkající se sdílení informací o jejich zdravotním stavu, ke kterému jsou ze zákona povinni na začátku i v průběhu své kariéry. Závěrečná část kapitoly pak rozebírá omezení vlastnického práva ve spojení s právem na výkon podnikatelské činnosti, které demonstruje na dosud dostupné judikatuře kárných senátů. Cílem kapitoly je proto nabídnout praktický náhled na vybrané situace, které jsou v soukromém životě soudce limitovány z důvodu jistého nebo jen pouze možného negativního ovlivnění výkonu jejich ústavní funkce a soudcovského stavu jako celku.

Výše vybrané oblasti, jakožto konkrétní limity soukromého života soudců, začínají být v posledních více jak 10 letech aktivně řešeny judikaturou, navzdory tomu se však na poli odborné literatury jedná o spíše opomíjená témata. I když jsem si vědoma různé intenzity zásahu, kterou vybrané limity do soukromého života soudců mají, jedná se o důležité oblasti, které si zaslouží více pozornosti a má diplomová práce se právě k tomuto snaží přispět.

4.1. Justifikace omezení soukromého života soudců

Následující podkapitoly představují konkrétní limity a omezení, se kterými se soudci musí potýkat, nejprve však přibližují argumenty, proč jsou tyto požadavky na soudce důvodné, a tedy vyvažují omezení, mnohdy základních lidských práv.

Justifikaci omezení v této podkapitole demonstruji na konceptu Martina Haply, který omezení (nejen) soukromí soudců ospravedlňuje požadavkem funkčnosti justice. Tento koncept Hapla poprvé představil v roce 2022 a o dva roky později ho rozšířil, přičemž právě

toto rozšíření mě inspirovalo k jeho využití pro účely justifikace omezením soukromého života soudců. Tento koncept je navíc maximálně praktický, a tedy ideální pro posouzení konkrétních případů v praxi.¹¹²

Jádro konceptu, tedy funkčnost justice, Hapla definuje jako základní schopnost soudů rozhodovat nestranně a nezávisle v právních věcech, kdy tento základ rozšiřuje o prvek dlouhodobosti, tedy že se má např. potenciální kárné provinění nebo konkrétní limitace soukromého života posuzovat prismatem funkčnosti justice s výhledem do budoucna. Přičemž stačí i potenciální ohrožení tohoto zájmu s určitou mírou pravděpodobnosti.¹¹³ Na funkčnost justice lze zároveň pohlížet ve dvou rovinách, a to ve smyslu minimální míry důvěry, která je nezbytná pro dosažení funkčnosti soudnictví a optimální míry pro maximálně možnou úroveň funkčnosti. Soudcovou povinností pak je udržovat alespoň minimální míru a je otázkou, jak moc má na úkor omezení vlastního života usilovat o míru optimální.

Původní účel konceptu Hapla představil jako limit pro určení, jaké chování soudce má být posouzeno jako kárné provinění a které nikoli, tedy že má kárná odpovědnost nastoupit až v případě ohrožení této maximy.¹¹⁴ Pozdějším rozšířením konceptu však dosáhl jeho výrazně obecnějšího využití, jelikož ho používá pro posouzení všech limitů, které jsou na soudce kladeny oproti běžným občanům.¹¹⁵ Tento koncept proto lze dle mého názoru vztáhnout právě pro ospravedlnění, případně také vhodné nastavení, limitů týkajících se soukromého života soudců. Zároveň pouze limity, kterými lze odůvodnit požadavek funkčnosti justice, mohou v tomto testu obstát. Při konkrétním praktickém posuzování chování soudce nemá být měřítkem omezení například jeho nemorálnost, nevhodnost nebo snad schopnost pohoršit.¹¹⁶ Tento pohled samozřejmě nevyklučuje nemorální, nevhodnou či pohoršující charakteristiku problematického jednání, pouze je chytře odlišuje od těch, která sice tyto charakteristiky

¹¹² Koncept původně představil v článku *Může soudce dělat divné věci? Funkčnost soudnictví jako limit kárné odpovědnosti* (HAPLA, Martin. *Může soudce dělat divné věci? Funkčnost soudnictví jako limit kárné odpovědnosti*. Jurisprudence. 2020, roč. 2022, č. 2, s. 40–45. ISSN 1802-3843) a jeho rozšíření poté v článku *Funkční nebo důstojné soudnictví?* (HAPLA, Martin. *Funkční nebo důstojné soudnictví?* Jurisprudence. 2024, roč. XXXIII, č. 1, s. 25-30. ISSN 1802-3843).

¹¹³ HAPLA, Martin. *Funkční nebo důstojné soudnictví?* Jurisprudence. 2024, roč. XXXIII, č. 1, s. 25-30. ISSN 1802-3843, s. 26.

¹¹⁴ Funkce soudnictví definuje § 3 zákona č. 32/1996 Sb. a kvality jednání soudců pro naplnění těchto cílů upravuje § 80 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., který stanovuje požadavek nestrannosti, nezávislosti a spravedlivého rozhodování. Martin Hapla nad tento rámec doplňuje nutnost odbornosti a přesvědčení o morálních kvalitách. (Hapla, M. *Může soudce dělat divné věci? Funkčnost soudnictví jako limit kárné odpovědnosti*. Jurisprudence, rok 2020, č. 2, s. 44)

¹¹⁵ HAPLA, Martin. *Funkční nebo důstojné soudnictví?* Jurisprudence. 2024, roč. XXXIII, č. 1, s. 25-30. ISSN 1802-3843, s. 25 a násl.

¹¹⁶ HAPLA, Martin. *Může soudce dělat divné věci? Funkčnost soudnictví jako limit kárné odpovědnosti*. Jurisprudence. 2020, roč. 2022, č. 2, s. 40–45. ISSN 1802-3843, s. 41.

ztělesňují, ale s funkčností justice nijak nesouvisí.¹¹⁷ Při hodnocení konkrétního jednání proto není dle názoru Martina Haply nutné zjišťovat, zda jednání má výše zmíněné, „*ale jestli může (třeba jen nepřímo) ve svých důsledcích nějakým způsobem narušovat plnění úkolů, které justici přísluší.*“¹¹⁸ Míru adekvátního omezení soukromého života soudců proto lze za použití Haplova konceptu hledat v té, která ještě zajišťuje funkčnost justice. Omezení soudců proto nesmí být bezbřehé a případné kárné tresty mají nastupovat pouze jako ultima ratio. Závěrem Hapla připomíná, že koncept nemůžeme využívat absolutně, jelikož nelze za funkčnost ohrožující považovat každé jednání, které by důvěru v soudnictví ohrozilo pouze v očích jednotlivců.¹¹⁹ Lze si například představit situaci, kdy soudce zdědí vinohrad a jeho koníčkem se stane domácí výroba vína. Zarytý odpůrce alkoholu by toto jednání mohl odsoudit a zaujmout negativní postoj vůči soudcům jako celku. Právě ojedinělou reakcí jednotlivce však nelze ospravedlnit omezení soudců.

V souvislosti s omezením soukromého života soudců je pak také zajímavé, jak Hapla pohlíží na otázku kvality jednání soudců pro schopnost záchovné důvěry. Dává totiž větší důraz a význam té části, která spočívá ve zdržení se určitého jednání, tedy ne tomu, co soudce aktivně činí. Odůvodňuje to pluralitou společnosti a jejich názorů, a tedy nemožností získat důvěru všech. Je proto dle něj snazší udržet důvěru díky zdrženlivému jednání, oproti tomu aktivnímu, které může důvěru podryvat.¹²⁰ Je však otázkou, do jaké míry chceme ze soudců vytvořit osoby, které ve strachu z kárného trestu nebo dokonce ztráty funkce žijí své soukromé životy v paralýze a do jaké míry je vůbec spravedlivé či reálné toto po soudcích požadovat.

Jak bylo řečeno v první části 2. kapitoly, povolání soudce je s ohledem na dělbu do třech složek moci zcela zásadní pro fungování státní moci. Důraz na řádný výkon tohoto povolání je proto možná ten úplně nejvyšší či nejvíce znatelný a ve společnosti často rezonující v porovnání s ostatními právníckými povoláními. Tuto skutečnost lze vysvětlit také tím, že je výkon této profese službou veřejnosti, což „*samo o sobě postačuje k justifikaci oprávnění veřejnosti výkon soudní moci kontrolovat.*“¹²¹ „*Se soudcem totiž vždy chodí i instituce soudu,*

¹¹⁷ Martin Hapla jako příklad uvádí nevěrného soudce, kdy něvěru většinová společnost považuje za nemorální jednání, není však sto ohrozit funkčnost justice, tedy soudce lze těžko za toto rozhodnutí kárně trestat. (HAPLA, Martin. *Může soudce dělat divné věci? Funkčnost soudnictví jako limit kárné odpovědnosti.* Jurisprudence. 2020, roč. 2022, č. 2, s. 40–45. ISSN 1802-3843, s. 41).

¹¹⁸ Tamtéž, s. 43.

¹¹⁹ HAPLA, Martin. *Funkční nebo důstojné soudnictví?* Jurisprudence. 2024, roč. XXXIII, č. 1, s. 25-30. ISSN 1802-3843, s. 26.

¹²⁰ Tamtéž, s. 43.

¹²¹ VISINGER, Radek. *Soudní dohled.* Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-289-6, str 1. Visinger ve své knize tlak ze strany veřejnosti na výkon soudcovské profese vysvětluje také jako důsledek existence mocenského monopolu při výkonu soudní pravomoci, tedy absence jakékoli jiné alternativy v případě ochrany práv fyzických a právníckých osob.

jeho vliv a pravomoc“ a objektivně vysoké požadavky jsou proto se soudci neodmyslitelně spojeny a nelze se od nich oprostít ani v rámci soukromého života.¹²²

4.2. Právní úprava

Základní lidské právo na nedotknutelnost soukromí zaručuje LZPS v čl. 7 odst. 1, který zároveň upravuje možnost toto právo omezit zákonem.¹²³ V souvislosti s profesní etikou soudců činí toto omezení v první řadě ZSS, a to nejvíce v § 80. Konkrétně v odst. 1 dává požadavky na občanský život soudce, v odst. 4 ukládá povinnosti v rámci činností mimo výkon funkce (včetně výkonu politických práv) a konečně v odst. 5 vymezuje omezením v osobním životě soudce, kdy varuje před činnostmi, které by mohly vést k prosazení jeho osobních zájmů.¹²⁴ Všechny čtyři odstavce shodně požadují, aby daná činnost neohrožovala nebo nenarušovala důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudu a aby nenarušovala důstojnost funkce. Ustanovení odst. 1 navíc přidává povinnost výročních zpráv o řadě soukromých záležitostí soudce týkajících se jeho osobních zájmů, činností, majetku, příjmů a závazků.

Sdílení informací soukromého rázu výše zmíněnou výroční zprávou nekončí, jelikož jsou soudci ze zákona povinni sdílet i informace o svém zdravotním stavu. Tuto povinnost, která je nezbytnou součástí začátku kariéry soudce upravuje vyhláška č. 516/2021 Sb. o odborné justiční zkoušce (dále též „vyhláška o odborné justiční zkoušce“). ZSS pak upravuje situaci, kdy otázka zdravotního stavu vyvstává do popředí kdykoli v průběhu výkonu funkce dle § 91 písm. a, ve spojení se základními zákonnými požadavky na výkon soudcovské funkce.

K omezení dochází také v souvislosti s vlastnickým právem garantovaným čl. 11 odst. 1 LZPS, a to nejen ve výše zmíněné povinnosti sdílet o něm informace, ale v samotném výkonu tohoto práva. Ještě znatelnější omezení pak souvisí s právem na výkon podnikatelské činnosti (zaručeným čl. 26 odst. 1 LZPS), jakožto s činnostmi, která vlastnictví umožňuje generovat.

¹²² SHABU, Martin a KOLÁŘOVÁ, Kateřina. *Komu je talár těsný at' ho svlékne*. Online. Lidové noviny. 2017, s. 4. Dostupné z: <https://www.pressreader.com/czech-republic/lidove-noviny/20170228/281590945343385>. [cit. 2024-06-25].

¹²³ LZS dále zaručuje také ochranu před neoprávněným zásahem do soukromí a rodinného života v čl. 10 odst. 1.

¹²⁴ § 80 odst. (1) „Soudce a přisedící je povinen vykonávat svědomitě svou funkci a při výkonu funkce a v občanském životě se zdržet všeho, co by mohlo narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů.“, odst. (4) „Soudce je povinen při své činnosti mimo výkon funkce soudce a při výkonu svých politických práv si počínat tak, aby tato činnost neohrožovala nebo nenarušovala důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudu nebo nenarušovala důstojnost soudcovské funkce anebo mu nebránila v řádném výkonu funkce soudce.“ a odst. 5 „Soudce je povinen ve svém osobním životě svým chováním dbát o to, aby nenarušovalo důstojnost soudcovské funkce a neohrožovalo nebo nenarušovalo důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů...“

4.3. Oznámení o osobním zájmu (právo na informační sebeurčení)

Výrazná limitace soukromého života soudce spočívá v zákonné povinnosti sdílet své soukromé záležitosti, a to na základě zákona 238/1992 Sb. o střetu zájmů (dále též „zák. o střetu zájmů“) ve spojení s § 80 odst. 1 ZSS. Dle tohoto ustanovení jsou soudci povinni každý rok podávat oznámení o osobním zájmu, o činnostech, majetku, příjmech a závazcích – tedy podávat přehled informací soukromého rázu (dále též „oznámení“).

Tato povinnost na jedné straně sleduje veřejný zájem, který spočívá v zabránění střetu zájmu, avšak na straně druhé omezuje základní lidské právo na nedotknutelnost soukromí ve spojení s čl. 10 odst. 3 LZPS, dle kterého má každý "*právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.*" V této souvislosti je právo na nedotknutelnost soukromí Ústavním soudem (dále též „ÚS“) konkretizováno také jako právo na informační sebeurčení.¹²⁵ K samotnému střetu těchto práv se vyjádřil také Ústavní soud, v nálezu Pl. ÚS 38/17, ve kterém se skupina 60 senátorů částečně úspěšně domáhala zrušení některých částí zák. o střetu zájmů, které se týkaly majetkových příznání veřejných funkcionářů, konkrétně komunálních politiků.¹²⁶ Důsledkem nálezu bylo zrušení vybraných ustanovení zák. o střetu zájmu, jehož výsledkem byla změna podmínek, za jakých lze tyto informace o komunálních politicích získat.¹²⁷ Před změnou zákona byly informace o majetku těchto osob veřejně dostupné bez nutnosti o informace požádat, tedy nedocházelo ani k evidenci osob, které k informacím získaly přístup, právě toto ÚS shledal jako nepřiměřený zásah do práva na informační sebeurčení. Do zákona proto byla přidána povinnost podat žádost, pokud chce fyzická nebo právnická osoba k informacím získat přístup (§ 13 zák. o střetu zájmů).¹²⁸ Pokud závěry nálezu srovnáme s právní úpravou oznámení u soudců, je očividné, že je míra omezení práva na informační sebeurčení u soudců i po změně zákona u komunálních politiků, výrazně nižší, a dle mého názoru tedy v souladu s ústavními principy. Na rozdíl od úpravy komunálních politiků totiž u soudců nedochází ke zveřejnění oznámení v elektronickém registru, ale je řešeno skrz interní kontrolu předsedy soudu (tedy ani na žádost k těmto informacím veřejnost nemá přístup). Základní právo na informační sebeurčení u soudců je tak omezeno pouze na nezbytné minimum pro dosažení legitimního cíle zákona, tedy zabránění střetu zájmu.

¹²⁵ Nález sp. zn. Pl. ÚS 24/10, bod [29].

¹²⁶ Nález se zabývá povinností majetkových příznání u veřejných funkcionářů, konkrétně komunálních politiků, kdy senátoři rozporovali jako protiústavní uložení povinnosti zveřejňovat majetková příznání, ke kterým má přístup široká veřejnost. Navíc namítali i zásah do práv třetích osob, jejichž soukromé záležitosti byly zveřejněny jako součást majetkových poměrů povinných osob.

¹²⁷ Informace o komunálních politicích jsou shromažďovány v Centrální registr oznámení.

¹²⁸ Nálezu Pl. ÚS 38/17, bod [142].

Důvod této výrazné odlišnosti mezi komunálními politiky a soudci vidím v samotné podstatě obou funkcí, kdy na jedné straně stojí volený politik, kterého mají voliči možnost (i když na žádost) kontrolovat a vyvodit případné důsledky v příštích volbách. Na druhé straně stojí soudce, na rozdíl od Spojených států amerických v podobě nevolené funkce, jehož kontrola je v případě oznámení řešena čistou samoregulací uvnitř justice, která může v případě vážného pochybení přikročit k postihu ve formě kárného provinění. Pokud odhlédneme od nevoleného charakteru funkce, je soudce v postavení nezávislého třetího, který má rozhodovat o sporu, případě také vést zúčastněné osoby ke smíru. Z pohledu funkčnosti justice proto nevidím veřejný zájem na kontrole soudců těmi, o jejichž právech soudci rozhodují, a naopak souhlasím s větší ochranou, kterou zákon soudcům poskytuje.

Z pohledu dosavadní judikatury se v souvislosti s oznámením kárný soud nejčastěji zabýval opožděností jeho podání, které doposud řešila dvakrát, naposledy v rozhodnutí č. j. 16 Kss 7/2021 - 78¹²⁹. Poprvé se porušení zákonné povinnosti dopustil soudce, který sice podal oznámení včas, ale nevyplnil ho řádně, v tomto případě se tak jednalo o první rozhodnutí kárného senátu týkající se způsobu vyplnění oznámení (rozhodnutí č. j. 13 Kss 3/2020 - 66). Soud v nálezu dospěl k závěru, že *„neúplné, nepřesné a nepravdivé oznámení, má vliv na důvěryhodnost soudce a i na důvěru veřejnosti v nezávislost a nestrannost justice, protože může vzbudit dojem, že soudce má ve svých majetkových záležitostech co skrývat“*.¹³⁰

4.4. Informace o zdravotním stavu soudců

Mezi limity soukromého života lze považovat také povinnost sdílet informace týkající se zdravotního stavu soudce. Poprvé se soudci s povinností sdílet informace o svém zdravotním stavu setkávají jakožto uchazeči o funkci, kdy musí dle § 13 odst. 5 písm. c) vyhlášky o odborné justiční zkoušce jako součást přihlášky k justičním zkouškách přikládat lékařskou zprávu o způsobilosti k výkonu funkce a znovu pak jako součást přihlášky k výběrovému řízení na konkrétní pozici dle § 26 odst. 5 písm. d) téže vyhlášky. Informace o zdravotním stavu však nejsou nikde sdíleny a samotný charakter lékařské zprávy zákon nijak nespecifikuje a odpovídá tak standartním podmínkám dle zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.¹³¹

¹²⁹ Soudce byl uznán vinným za opožděné podání oznámení 1 měsíc po lhůtě, kdy jako kárné opatření soud udělil důtku.

¹³⁰ Rozhodnutí č. j. 13 Kss 3/2020 - 66, bod [40].

¹³¹ Podmínkám obsahu lékařské zprávy posuzující zdravotní stav v souvislosti s výkonem práce se věnuje § 42 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách a § 16 vyhlášky o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče).

Potenciálně výrazně zasahující do soukromí soudců je zákonem předvídaná situace, kdy dle § 91 písm. a) ZSS soudce není z důvodu dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu schopen vykonávat svou funkci. Samotný zájem na zproštění z funkce, kterou soudce není schopen ze zdravotních důvodů vykonávat, je sice standartní a běžný i v pracovněprávních vztazích, postup před zproštěním z funkce soudce je však diametrálně odlišný co do veřejnosti průběhu a výsledků procesu.¹³² Pro zjištění rozhodných skutkových okolností je totiž nutné zdravotní stav soudce v rámci případného kárného řízení detailně posoudit, kdy si soud zpravidla jako důkaz vyžádá znalecký posudek znalce z oboru lékařství, ve složitějších případech volí posudek znaleckého ústavu z oboru zdravotnictví a využívá také další vyjádření lékařů, která vznikla před zahájením řízení. Obsah a závěry těchto důkazů pak jsou součástí odůvodnění rozhodnutí, mnohdy včetně velmi detailních popisů zdravotního stavu posuzovaného soudce, a to jak pohledem na jeho současný stav, historický vývoj jeho onemocnění, a také jeho prognózu do budoucna. Řízení, v rámci kterého je zdravotní stav posuzován, má navíc velmi specifickou povahu, jelikož ho navzdory skutečnosti, že je o něm rozhodováno kárným soudem, nelze zařadit mezi kárné řízení. *„Předmětem posuzování Nejvyššího správního soudu není kárné provinění ani jiný skutek, v němž by měl být spatřován jakýkoli delikt či jiné protiprávní jednání... neposuzuje se v něm otázka viny ani se v něm neukládá jakákoli sankce. Řízení podle hlavy IV. a hlavy III. zákona č. 7/2002 Sb. jsou dvě samostatná, na sobě procesně vzato nezávislá řízení.“*¹³³

Judikatura v tomto řízení doposud není příliš široká a když už se otázkou zabývá, řízení obvykle končí zastavením z důvodu rezignace soudce, jehož zdravotní stav by byl býval soud posuzoval.¹³⁴ K meritornímu rozhodnutí, kde se kárný soud zabýval samotnou otázkou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu v minulosti došlo pouze u dvou případů, a to v rozhodnutí č. j. 13 Kss 12/2013 - 78 (týkalo se onemocnění psychického charakteru, konkrétně bipolární afektivní poruchu) a v rozhodnutí č. j. 16 Kss 8/2017 - 249 (v tomto případě šlo také o onemocnění psychického charakteru, konkrétně spočívající v atakách nutkavých myšlenek).¹³⁵ V obou případech soud po detailním dokazování týkající se zdravotního stavu dospěl k závěru naplnění zákonných požadavků pro zproštění z funkce.

¹³² Dle § 52 písm. e) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce je důvodem výpovědi ze strany zaměstnavatele právě nepříznivý stav zaměstnance, tedy že pozbyl dlouhodobě zdravotní způsobilost (a to na základě závěrů lékařského posudku nebo rozhodnutí příslušného správního orgánu).

¹³³ Povaha řízení je shodně popsána také v rozhodnutí ze dne 18. 6. 2014, č. j. 13 Kss 12/2013 - 78.

¹³⁴ K zastavení řízení z důvodu rezignace došlo doposud v případě šesti řízení (rozhodnutí č. j. 11 KSS 9/2012 - 54, 13 Kss 3/2014 - 112, 16 Kss 2/2014 - 21, 16 Kss 6/2015 - 114, 11 Kss 6/2021 - 51 a 11 Kss 3/2022 - 94).

¹³⁵ Rozhodnutí č. j. 16 Kss 8/2017 - 249, bod [17] – Dle znaleckého posudku během těchto atak „soudce nezávisle na své vůli upadá do stavů spočívajících v tom, že promýšlí různé momenty historie a uvažuje, jaké v těchto

V prvně zmíněném rozhodnutí se soud zabýval zdravotním stavem soudkyně Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou, kdy pro soudce poprvé judikoval, co znamená být dlouhodobě zdravotně nezpůsobilý. Aby došlo k naplnění podmínky dlouhodobosti, musí se jednat o stav, kde jeho zlepšení „nelze v budoucnosti bez důvodných pochybností, tedy dostatečně spolehlivě, očekávat.“¹³⁶ Je tedy potřeba vysoká míra pravděpodobnosti, že soudce bude schopen pokračovat ve výkonu své funkce, a to s výhledem nikoli krátkodobým, ale až do doby jeho odchodu do starobního důchodu. Aby bylo pro soud možné spolehlivě dojít k těmto závěrům, vyžádal si znalecký posudek znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a jako důkaz sloužil i posudek lékaře OSSZ a v něm obsažený posudek o invaliditě. Na znaleckém posudku a posudku o invaliditě pak lze jasně demonstrovat, jak velký zásah do soukromí řízení způsobuje, a to ve smyslu detailnosti informací, které se v rozhodnutí objevují. Z posudku o invaliditě soudkyně je v rozhodnutí použit závěr o přiznání invalidního důchodu na základě invalidity třetího stupně a také konstatování poklesu obecné pracovní schopnosti o 70 %, tedy že není schopná vykonávat žádnou profesi a je výrazně narušen i výkon skoro všech denních aktivit. Zásah do soukromí soudkyně byl však ještě intenzivnější co do detailnosti závěrů ze znaleckého posudku, který považuje za nutnou „intenzivní ambulantní léčbu medikamenty i psychoterapií (které posuzovaná již podstupuje)“, popis samotné bipolárně afektivní poruchy – „střídáním depresivních fází, provázených depresivní náladou, sníženou výkonností, poruchami spánku, úzkostí, s (hypo)manickými fázemi nadměrné aktivity“ a přehled je navíc doplněn o informaci, že „depresivní stavy dvakrát skončily suicidálním pokusem.“ Kárný soud by bez těchto podrobných informací o zdravotním stavu soudkyně nemohl v kárném řízení rozhodnout, je však otázkou, jestli jejich zveřejnění v rozhodnutí mělo být takto detailní. Především informaci, že se soudkyně již dvakrát pokusila o sebevraždu považují za hraniční a nikoli stěžejní pro rozhodnutí soudu o zproštění z funkce.¹³⁷ Rozumím závažnosti následku, který rozhodnutí o zproštění z funkce má, a tedy snaze kárného senátu demonstrovat neúnosnost zdravotního stavu soudkyně všemi dostupnými prostředky a argumenty. Jsem si také vědoma toho, že kárnému soudu s každým jednotlivým zproštěním taláru hrozí intenzivní kritika ze strany odborné i laické veřejnosti, že dochází k odstraňování nepohodlných soudců. Pro dosažení cíle je však potřeba soukromí soudců ve smyslu sdílení těchto citlivých informací omezovat pouze do nezbytné míry, za použití konceptu Martina Haply do míry udržení

momentech byly alternativy historického vývoje.“ Tyto stavy trvají zpravidla 4 až 6 týdnů a po tuto dobu není schopen výkonu soudcovské funkce.

¹³⁶ Rozhodnutí č. j. 13 Kss 12/2013 – 78, část IV.

¹³⁷ Tamtéž.

funkčnosti justice. Demonstrace závažnosti stavu na přiznání invalidity 3. stupně a konstatování poklesu obecné pracovní schopnosti soudkyně o 70 % je dle mého názoru silným a dostatečným argumentem pro zproštění z funkce, jelikož tím je naplněna polovina podmínky § 91 písm. a) ZSS, tedy že soudkyně není schopna z důvodu nepříznivého zdravotního stavu vykonávat svou funkci. Druhá polovina zákonné podmínky, tedy dlouhodobost nepříznivého stavu soud demonstroval na délce a četnosti pracovních neschopností a vybraných otázkách, které položil během výslechu znalci. Můj názor o nadbytečné detailnosti citlivých informací podporuje i posun judikatury (jak bude představeno níže), která se vydala střídmejším směrem ve smyslu detailnosti informací, které jsou pro posouzení zdravotního stavu soudců pro rozhodnutí potřeba.

V druhém, novějším, rozhodnutí se kárný senát zaměřil na definici samotného nepříznivého zdravotního stavu, jelikož ho zákon mimo podmínku dlouhodobosti více nespécifikuje. Otázkou je totiž míra závažnosti tohoto stavu, která již má za následek nezpůsobilost soudce funkci vykonávat. V první řadě proto soud stanovil, že je nepříznivý zdravotní stav nutné vykládat ve vztahu k zákonným požadavkům na výkon funkce soudce. Dále definoval doplňující podmínky jako:

- a) podstatné snížení schopnosti: nutnost vysoké míry snížení schopnosti funkci vykonávat;
- b) kvalita a kvantita výkonu: negativní dopad na výkon funkce musí spočívat v kvalitě, kvantitě, anebo obojím;
- c) bránění v plnění povinností: musí bránit běžným povinnostem soudce (za tyto povinnosti soud považuje práci se spisy, vedení jednání, snášení stresu a zátěže a výkon funkce s náležitou kvalitou a odborností);
- d) intenzita účinku: dopadu zdravotního stavu musí být té intenzity, že dosáhne vyjádření slovesa "nedovoluje", které je přímo vyjádřeno v § 91 písm. a) ZSS a
- e) citelný dopad na výkon: výkon funkce musí být intenzitou dopadu zdravotního stavu omezen výrazně více oproti obvyklému standardu.

Jak bylo řečeno výše, co do detailnosti informací, které byly použity v odůvodnění rozhodnutí, byl kárný senát výrazně zdrženlivější oproti staršímu rozhodnutí č. j. 13 Kss 12/2013 - 78. Pouze v jednom odstavci věcně popsal povahu psychického onemocnění soudce a omezil se jen na ty části, které měly přímo vliv na výkon funkce. Navíc zdůraznil, „*že pro účely posouzení podmínek nezpůsobilosti k výkonu funkce soudce je irelevantní, jaká je přesná zdravotnická klasifikace (diagnóza) psychických problémů Mgr. X. Podstatné je, jak se*

*projevují ve vztahu k výkonu jeho funkce, jak jsou časté a zda jde o problémy dlouhodobé.*¹³⁸ Poskytl tak jasnější hranice, za které kárný soud v rámci dokazování a následném odůvodnění nemá zacházet, aby nedocházelo k neodůvodněnému zásahu do soukromí soudců. Limitem zásahu soukromí je proto v případě posuzování zdravotního stavu právě míra informací, která je v rámci dokazování nezbytně nutná a jakékoli další informace o zdravotním stavu soudce by neměly být v řízení kárným senátem v rámci dokazování rozebírány.

Nejnovějším rozhodnutím týkající se zdravotního stavu soudce je pak rozhodnutí č. j. 16 Kss 4/2023 - 43. V tomto případě se poprvé v historii zkombinovalo meritorní rozhodnutí, kterým byla soudkyně zproštěna funkce, avšak v rámci řízení nebyl dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav posuzován. Soud totiž vycházel z dříve učiněné lékařské prohlídky, která dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav potvrdila a soudkyně jeho závěry nerozporovala.¹³⁹

4.5. Vlastnické právo a právo na výkon podnikatelské činnosti

Soudci jsou ode dne nástupu do funkce omezení v základním právu stanoveném v čl. 26 odst. 1 LZPS v kombinaci s čl. 44 LZPS vykonávat podnikatelskou činnost a částečně také v základním právu vlastnit majetek dle čl. 11 odst. 1 LZPS. Jsou totiž povinni zdržet se veškeré výdělečné činnosti a placených funkcí. Zákon poskytuje výjimky pouze ve správě vlastního majetku, *„činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické, umělecké, aktivního sportovce a činnosti v poradních orgánech ministerstva, vlády a v orgánech komor Parlamentu“*.¹⁴⁰ I pokud se jedná o zákonem dovolenou činnost, právní úprava klade další podmínky, nesmí totiž narušovat *„důstojnost soudcovské funkce“* a také *„důvěru v nezávislost a nestrannost soudnictví.“* a v tomto smyslu je tedy omezeno i základní právo vlastnit majetek.¹⁴¹ Bližší specifika zakázaných činností či funkcí však zákon neupravuje a judikatura je zatím velmi omezená, jak bude popsáno níže, tento stav se odráží v nedostatku právní jistoty.

Nedokonalost právní úpravy lze demonstrovat např. na diskusi z konce roku 2023, která proběhla nejen mezi širokou veřejností, ale především na poli Senátu ČR v souvislosti s kandidátem na ústavního soudce Pavlem Simonem.¹⁴² Do středu pozornosti se dostala jeho podnikatelská činnost společně s manželkou (do května 2023 měl poloviční podíly ve dvou

¹³⁸ Rozhodnutí č. j. 16 Kss 8/2017 - 249, bod [21].

¹³⁹ Rozhodnutí č. j. 16 Kss 4/2023 - 43, bod [16], které se týkalo soudkyně Mgr. Martiny Adamcové.

¹⁴⁰ § 85 odst. 1 ZSS.

¹⁴¹ § 85 odst. 1 ZSS a dále ZSS v § 74 odst. 2 *„Funkce soudce není slučitelná s funkcemi a činnostmi, o nichž to stanoví zákon.“*

¹⁴² Na tuto diskusi v souvislosti s nedostatkem právní jistoty upozorňuje Procházková a Stádník (PROCHÁZKOVÁ, Andrea a STÁDNÍK, Jakub. *Soudce s ručením omezeným: mohou čeští soudci podnikat?* Jurisprudence. 2023, č. 6, s. 21-29. ISSN 1802-3843, s. 21.

společnostech, které následně na manželku převedl) a také jeho matkou (v této společnosti dodnes vlastní čtvrtinový podíl). V rámci podnikatelské činnosti s manželkou navíc figuroval jako lektor kurzu tradičního čínského cvičení čchi-kung.¹⁴³ V souvislosti s hlasování v Senátu zaznívala různá kritika těchto podnikatelských činností, včetně té, která zarytě tvrdila, že bez pochyby porušuje zákon, jelikož vykonává jinou výdělečnou činnost v rozporu s § 85 ZSS, jiné hlasy ze strany odborné veřejnosti ale naopak aktivity označily za souladné se zákonem.^{144 145}

Na problematiku nejednoznačnosti právní úpravy upozorňuje také Procházková a Stádník, přičemž poznamenávají, že jazykový výklad právní úpravy příliš nápomocný není, jelikož se neodráží v praxi (což dokládají právě na debatě okolo kandidatury Pavla Simona).¹⁴⁶ Tímto výkladem totiž dochází k závěru, že je zapovězeno vše, co nespadá pod taxativně vyjmenované výjimky ustanovení § 85 odst. 1 ZSS, kdy tyto výjimky jsou navíc dovolené pouze pokud nenarušují důstojnost, nezávislost a nestrannost soudnictví. Dvojice autorů se proto zabývá účelem právní úpravy, přičemž polemizují nad dvěma rovinami. Jeden z účelů právní úpravy vidí ve vyvarování se střetu zájmů (obranu soudcovské nezávislosti) a druhý v ochraně důstojnosti soudců. V souvislosti s otázkou podnikání (i když přiznávají, že navzdory komentářové literatuře k § 85 ZSS) se autoři přiklání k druhému, tedy k důstojnosti.¹⁴⁷ Lze si sice představit situace, kdy bude ohrožena také soudcovská nezávislost, např. pokud by měl soudce rozhodovat o věci, na které má majetkový zájem. Z důvodu samotné podstaty podnikání však vidí účel spíše v ochraně důstojnosti, kdy příklon k tomuto pojetí opírají o komentář k § 4 zákona o Ústavním soudu.¹⁴⁸ Samotný obsah ustanovení § 4 sice v podstatě kopíruje znění § 85 ZSS, komentář však v souvislosti s účelem ustanovení klade větší důraz na ochranu důstojnosti.¹⁴⁹ Je otázkou, který účel právní úpravy je důležitější, v rozhodnutím č. j. 13 Kss 2/2020 - 146 (které bude blíže rozebíráno níže), kárný soud NSS v souvislosti

¹⁴³ PROCHÁZKOVÁ, Andrea. *Může ústavní soudce podnikat? Pavel Simon, další prezidentův kandidát, budí vášně u senátorů.* Online. Týdeník Respekt. 2023. Dostupné z: https://www.respekt.cz/tydenik/2023/38/muze-ustavni-soudce-podnikat-pavel-simon-dalsi-prezidentuv-kandidat-budi-vasneu-senatoru?srsId=AfmBOooqEU9jvIpv0nJoyctEogK-HdGp1zcs6KJ14cC9pVaXPRmDw_rv. [cit. 2024-06-14].

¹⁴⁴ PROCHÁZKOVÁ, Andrea a STÁDNÍK, Jakub. *Soudce s ručením omezeným: mohou čeští soudci podnikat?* Jurisprudence. 2023, č. 6, s. 21-29. ISSN 1802-3843, s. 21 a násled.

¹⁴⁵ BEZOUŠKA, Petr. *Soukromé aktivity soudce Simona – mají kritici pravdu?* Online. Česká justice. 2023. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/blog/soukrome-aktivity-soudce-simona-maji-kritici-pravdu/>. [cit. 2024-06-15].

¹⁴⁶ Nesoulad s praxí poukazují na debatě, která se rozvířila v souvislosti s kandidátem na ústavního soudce Pavlem Simonem. Ten totiž

¹⁴⁷ PROCHÁZKOVÁ, Andrea a STÁDNÍK, Jakub. *Soudce s ručením omezeným: mohou čeští soudci podnikat?* Jurisprudence. 2023, č. 6, s. 21-29. ISSN 1802-3843, s. 22.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ FILIP, Jan. § 4 [Postavení soudce]. In: FILIP, Jan; ŠIMÍČEK, Vojtěch a HOLLÄNDER, Pavel. *Zákon o Ústavním soudu: komentář.* 2., přepracované a rozšířené vydání 2007. Praha: Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-599-5, s. 25.

s podnikáním exekutorů připomněl pohled právní doktríny, který účel naopak vidí v nestrannosti a nezávislosti.¹⁵⁰ Jak i sama dvojice autorů přiznává, účel právní úpravy není jednoznačný a pro posílení právní jistoty ho proto nelze efektivně použít. Dochází proto k závěru, že je „vhodné přiznat si „měkkost“ a tvárnost daných ustanovení a s přihlédnutím k tomu poté zákon vykládat. Anebo jej změnit...“.¹⁵¹

Nejnovější kárné rozhodnutí (č. j. 13 Kss 2/2020 - 146), které se týkalo jiné výdělečné činnosti soudců přineslo alespoň posun judikatury v rovině správy vlastního majetku. Kárný senát se konkrétně vyjadřoval k výdělečné činnosti živnostenským způsobem, která u soudce vznikla z důvodu správy vlastního majetku získaného v dědickém řízení po rodičích. V tomto případě proti sobě stál názor kárného žalobce (předsedy OS v Mělníku), který zastával postoj, že „soudci jsou dostatečně materiálně zabezpečeni; proto je u nich tolerován pouze „přivýdělek“ plynoucí z činností neznevažujících postavení soudce a nesměřujících k dosahování zisku.“ A na druhé straně postoj kárně žalovaného, který ve svém počínání neshledával porušení zákona, jelikož pouze spravoval podděděný majetek.¹⁵² Dle vyjádření žalobce se měl soudce v průběhu dědického řízení rozhodnout, zda zůstane soudcem nebo nově podnikatelem, jelikož vykonával nepřipustnou výdělečnou činnost, která spočívá v existenci živnostenského listu a podnikatelských aktivitách (soudce se navíc registroval k DPH a zaměstnával další osobu, která mu se správou majetku pomáhala).¹⁵³ Činnost kárně obviněného dle jeho vyjádření naopak spočívala v dlouhodobém pronájmu bytů a dalších nemovitostí, a také movitých věcí v podobě aut.

Na diametrálně odlišných postojích k činnostem kárně obviněného lze opět demonstrovat další nejednoznačnost právní úpravy, tentokrát ve schopnosti jasně odlišit, kterou činnost ještě lze považovat za správu vlastního majetku a kterou už za jinou, tedy zakázanou, výdělečnou činnost. Kárný soud se k této nejednoznačnosti úpravy postavil čelem a v první části rozhodnutí se poprvé zabýval hranicemi mezi správou vlastního majetku a jinou výdělečnou činností a jelikož dovodil, že se jednalo o správu vlastního majetku, v druhé části rozhodnutí posuzoval zákonné meze této činnosti¹⁵⁴ Stanovil tak kritéria, mezi které zařadil:

¹⁵⁰ Rozhodnutí č. j. 13 Kss 2/2020 - 146, bod [45].

¹⁵¹ PROCHÁZKOVÁ, Andrea a STÁDNÍK, Jakub. *Soudce s ručením omezeným: mohou čeští soudci podnikat?* Jurisprudence. 2023, č. 6, s. 21-29. ISSN 1802-3843, s. 25.

¹⁵² Rozhodnutí č. j. 13 Kss 2/2020 - 146, bod [2].

¹⁵³ Tamtéž, bod [31].

¹⁵⁴ Tamtéž, bod [51 a 55].

- a) „*soudce spravuje vlastní majetek, jehož nabytí není spojeno s žádnými pochybnostmi*“ – soud v rozhodnutí došel k závěru, že soudce majetek nabyl legálním způsobem a není povinen se ho zbavit či ho převést na jinou osobu;
- b) „*majetek svým charakterem neznevažuje postavení soudce*“ – charakter majetku byl dle soudu v pořádku. Zajímavá byla v této souvislosti poznámka soudu týkající se jiných, dle něj potenciálně problematických činností, konkrétně vlastnictví herny či kasina, a to přesto, že jejich vlastnictví není ilegální, přičemž za problematické soud považuje i pronájem nemovitostí pro takové činnosti.¹⁵⁵ Neexistuje totiž právní úprava, která by vlastnictví či pronájem pro účely kasina či herny soudcům zakazovala, dala by se naopak podřadit pod dovolenou správu vlastního majetku. Soud však nejspíš narážel na otázku možného ohrožení důstojnosti soudcovského stavu v souvislosti s tímto typem vlastnictví či pronájmu, jelikož si dokáží představit, že by tato správa majetku mohla být řešena před kárným soudem;
- c) „*způsob využití majetku a vlastní zapojení soudce do jeho správy neznevažuje postavení soudce*“ – činnost byla soudem posouzena jakožto správa vlastního majetku v zákonných mezích, která nijak neznevažovala postavení soudce, jelikož způsob, jakým soudce správu majetku činil, byl v očích soudu důstojný.¹⁵⁶ Dle soudu navíc soudce není povinen s majetkem nakládat tak, aby ho nezhodnocoval či aby nevytvářel zisk;¹⁵⁷
- d) „*soudce při správě majetku nevyužívá ani nezneužívá svého postavení*“ – k naplnění této podmínky se soud v rozhodnutí nevyjádřil. Z obsahu rozhodnutí tak není jasné, zda se vyjádřit pouze opomněl nebo zda z povahy případu nebylo dle soudu vyjádření potřeba, jelikož soudce dle obsahu dokazování svého postavení nejspíše nevyužíval ani nezneužíval a
- e) „*správa majetku nezasahuje do plnění pracovních povinností soudce*“ – dle soudu správa nabytého majetku v tomto případě nevyžaduje takové pracovní nasazení, které by vylučovalo výkon jiné činnosti (tedy soudcovské profese).

V otázce živnostenského oprávnění senát rozhodl, že jeho pouhé držení není kárným proviněním, jelikož souvisí se správou vlastního majetku, jakožto zákonem dovolené jiné

¹⁵⁵ Rozhodnutí č. j. 13 Kss 2/2020 – 146, body [52 a 56].

¹⁵⁶ Tamtéž, bod [57].

¹⁵⁷ Časovou náročnost, která by mohla být z pohledu soudu již problematická lze uvést činnost každodenního rázu, kterou kárný senát zmínil v závěru odůvodnění svého rozhodnutí v bodě [59].

výdělečné činnosti a jako relevantní soud shledal i charakter činností, kdy pro většinu z nich držení živnostenského listu ani nebylo povinné.¹⁵⁸

Živnostenským oprávněním se kárný soud o tři roky dříve zabýval také u exekutorů, přičemž ale rozhodl přísněji. Kárné řízení se zabývalo případem soudního exekutora, který držel živnostenské oprávnění, ale fakticky ho nevykonával, kdy navíc v tomto případě držení oprávnění vzniklo na základě zákonné fikce. Soud v tomto případě dovedl, že lze obecně soudního exekutora držícího několik živnostenských oprávnění považovat za podnikatele a nebýt faktického stavu nevykonávání této činnosti, nerozhodl by ve prospěch kárně obviněného.¹⁵⁹ Tedy na rozdíl od soudců mohou soudní exekutoři držet živnostenské oprávnění pouze pasivně, jelikož je jeho aktivní využívání kárným proviněním.

Nejnovější případ, který možná v budoucnu bude kárný senát řešit, se týká majetku a potenciálního podnikání s ním soudcem brněnského krajského soudu. Soudce dle zjištění reportérů Seznam zpráv získal v dražbách dva domy, a to přesto, že mu zákon účast v dražbě zakazuje dle § 336h odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád.¹⁶⁰ Pokud by v rámci dokazování potenciálního kárného řízení byly závěry reportérů potvrzeny, je pravděpodobné, že kárný senát jednání soudce vyhodnotí jako kárné provinění. Dle kritérií stanovených v rozhodnutí č. j. 13 Kss 2/2020 – 146 totiž bude porušen hned první požadavek, tedy že se musí jednat o správu majetku, jehož nabytí není spojeno s pochybnostmi. Dle zjištění Seznamu zpráv totiž bylo nabytí nemovitostí v přímém rozporu se zákonem.

¹⁵⁸ Rozhodnutí č. j. 13 Kss 2/2020 – 146, bod [53].

¹⁵⁹ Rozhodnutí č. j. 15 Kse 3/2016 – 56, bod [28].

¹⁶⁰ VALÁŠEK, Lukáš; JELÍNKOVÁ, Adéla a HAVRANOVÁ, Christine. *Soudcův byznys: Získal domy, které lidem kvůli pár tisícům dražili exekutoři*. Online. Seznam Zprávy. 2024. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-soudcu-byznys-ziskal-domy-ktere-lidem-kvuli-par-tisicum-drazili-exekutori-249612>. [cit. 2024-06-09].

Závěr

Na soudce jsou ze všech právnických povolání objektivně kladeny nejvyšší nároky, kdy oprávněnost těchto požadavků spočívá v naprosto zásadní roli, kterou naplňují v našem ústavním systému. V očích veřejnosti jsou to právě soudci, kteří významnou měrou a opakovaně zasahují do lidských životů, a proto je zájem na udržení maximální důvěry v soudnictví pro fungování právního státu zcela zásadní. Vysoké nároky však s sebou přinášejí celou řadu limitů a omezení, kterým jsou soudci jakožto jednotlivci vystaveni. Tato diplomová práce si proto položila za cíl popsat vybrané limity soukromého života soudce, které jsou na ně skrz profesní etiku kladeny. Pro pochopení této problematiky byly představeny základy soudcovské profese i profesní etiky soudců včetně problémů, kterým profesní etika soudců za současného nastavení čelí a práce představila i jejich možná řešení. Na základě analýzy relevantní judikatury byly limity soukromého života demonstrovány po praktické stránce na vybraných oblastech života soudců.

Pro úvod do tématu nabídla první kapitola seznámení se základními pojmy, jejich souvislost, rozdíly a také význam v právním kontextu. Věnovala se především pojmům etika, morálka, mravnost a v druhé části profesi a samotné profesní etice. Zároveň poskytla teoretický rámec pro další zkoumání etických zásad profesní etiky soudců.

Druhá kapitola se zaměřila na úvod do samotné profesní etiky soudců, kdy představila základy a předpoklady, na kterých soudcovská profese stojí a v druhé polovině se věnovala problematice správy soudnictví a kárné odpovědnosti, které s profesní etikou přímo souvisí. V této oblasti je důležitým bodem otázka nezávislosti soudnictví a proto kapitola popsala současný nevyhovující stav, který z důvodu zásadního vlivu moci výkonné vede k potenciálnímu střetu zájmu. Byla proto přednesena odbornou veřejností nejčastěji navrhovaná alternativní řešení v podobě soudcovské rady.

Třetí kapitola rozebrala úpravu profesní etiky soudců, v první části shrnula zákonnou úpravu, která však není příliš rozsáhlá, a poté se naplno věnovala nezávazné úpravě v podobě etických kodexů. Jedním z hlavních závěrů, ke kterým v kapitole docházím, je potřeba reformy etických kodexů. Navrhuji proto jejich přeměnu na závaznou formu, k čemuž by však bylo potřeba vytvořit např. výše zmíněnou soudcovskou radu, jakožto orgán nadaný potřebným zákonným zmocněním kodex vydat a také mající autoritu napříč soudci samotnými.

Poslední kapitola se zaměřila na vybranou judikaturu kárných senátů Nejvyššího správního soudu, na které demonstrovala prolínání profesní etiky do soukromého života soudců a ukázala konkrétní limity a omezení, kterým jsou soudci vystavováni. Detailně se pak

věnovala zásahu a omezení soukromí soudců v oblasti sdílení detailních informací o zdravotním stavu, právu na informační sebeurčení, vlastnickému právu a právu na výkon podnikatelské činnosti. Skrz analýzu dosavadní judikatury shrnula konkrétní pravidla a vodítka, která kárné senáty skrz svou judikaturu v těchto oblastech přinesly. Pro udržení profesní integrity a důvěry veřejnosti je totiž dle mých závěrů nutné soudcům podat pomocnou ruku, a to skrz nastavení jasnějších mantinelů, kterými by se mohli v soukromém životě řídit. Za současného nastavení jim totiž zbývá pouze čekat, až konkrétní situaci posoudí kárný soud a nabídne jasnější vodítka, jak se mají v typově stejných situacích zachovat.

Sám Nejvyšší správní soud říká, že „*Funkce soudce představuje v profesním i mimoprofesním působení pozici ústavního činitele, u které je naprosto nezbytné vyžadovat co nejpřísnější plnění zákonných povinností, které jsou s výkonem této funkce spojeny.*“¹⁶¹ Pro naplnění tohoto požadavku Nejvyšší správní soud za současného zachování únosnosti míry omezení soukromého života soudců je nezbytné provést reformy, které by poskytly soudcům jasné a srozumitelné pokyny. Tyto změny by pomohly zajistit, že soudci budou moci vykonávat své povinnosti s vysokou úrovní integrity a profesní etiky, což by zajistilo vyšší míru důvěry veřejnosti, aniž by však byl nepřiměřeně limitován jejich soukromý život.

¹⁶¹ Rozhodnutí č. j. 13 Kss 6/2014 - 138.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

TRYZNA, Jan (ed.). *Dělba moci a její proměny*. Praha: Auditorium, 2019. ISBN 978-80-87284-80-3.

KYSELA, Jan. *Dělba moci v kontextu věčného hledání dobré vlády*. Teoretik. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-399-5.

KRSKOVÁ, Alexandra. *Etické desatero začínajícího advokáta*. Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-185-9.

BOHATÁ, Marie. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3311-6.

SOKOL, Jan. *Etika a život: pokus o praktickou filosofii*. Praha: Vyšehrad, 2010. ISBN 978-80-7429-063-3.

MOLITERNO, James E. Moliterno; PATON, Paul D.; KOPA, Martin; TOMOSZEK, Maxim a DOHNAL, Vítězslav. *Globální problémy profesní etiky právníků*. Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-838-4.

KOSAŘ, David. *Kárná řízení se soudci v judikatuře ESLP (Disciplining judges in the case law of the ECtHR)*. Právní rozhledy. 2015, roč. 23, č. 19, s. 662-667. ISSN 1210-6410.

HART, H. L. A. *Law, Liberty, and Morality*. Stanford: Stanford University Press, 1963. ISBN 9780804701549.

JERMANOVÁ, Helena. *Metamorfózy práva ve střední Evropě*: sborník příspěvků z mezinárodní konference "Metamorfózy práva ve střední Evropě" a kolokvia "Metamorfózy veřejné správy", pořádaných Ústavem státu a práva AV ČR a Fakultou právnickou ZČU v Plzni ve dnech 11.-13.června 2008 ve Znojmě. Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-149-6.

HAPLA, Martin. *Může soudce dělat divné věci? Funkčnost soudnictví jako limit kárné odpovědnosti*. Jurisprudence. 2020, roč. 2022, č. 2, s. 40–45. ISSN 1802-3843.

BAROŠ, J., HERC, T., JÄGER, P., LANGÁŠEK, T., MAJERČÍK, Ľ., MATOUŠEK, L., MLSNA, P., POPOVIČOVÁ, L., POSPÍŠIL, I., RYCHETSKÝ, P., UHL, P. *Ústava České republiky: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-04-16]. ASPI_ID KO1_1993CZ.

PRŮCHA, Petr. *K pojetí správněprávní odpovědnosti a správního trestání*. Správní právo. 2014, roč. 2014, č. 1-2, s. 16-27. ISSN 0139-6005.

KOSAŘ, David; ŠIPULOVÁ, Katarína a URBÁNIKOVÁ, Marína. *Nekonečný příběh Nejvyšší rady soudnictví: Kdo ji chce a proč ji pořád nemáme?* Časopis pro právní vědu a praxi. 2021, roč. 29, č. 1, s. 87–122. ISSN 1210-9126.

WINTEROVÁ, Alena. *Nezávislost soudní moci a správa soudnictví*. In: KYSELA, Jan. *Hledání optimálního modelu správy soudnictví pro Českou republiku*. Kancelář Senátu, 2008.

SOKOL, Jan. *Moc, peníze a právo*. Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-066-6.

SOBEK, Tomáš. *Právní etika*. Teoretik. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-333-9.

WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 4. vydání. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-730-6.

JANOTOVÁ, Helena; SCHELLE, Karel a SCHELLEOVÁ, Ilona. *Profesní etika*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-42-2.

HERZOGO VÁ, Zuzana. *Policejní etika*. Praha: vlastním nákladem, 2003. ISBN 80-238-9984-8.

NESVADBA, Petr. *K filosofickým předpokladům profesní etiky (pojmové a koncepční zamyšlení)*. PAIDEIA: PHILOSOPHICAL E-JOURNAL OF CHARLES UNIVERSITY. 2019, roč. 3, č. XVI. ISSN 1214-8725.

HAPLA, Martin a FRIEDEL, Tomáš. *Profesní etika právníků*. Merit coursebook selection. Brno: Nugis Finem Publishing, 2022. ISBN 978-80-7614-007-3.

THOMPSON, Mel. *Přehled etiky*. Filozofie (Portál). Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6.

HAPLA, Martin. *Funkční nebo důstojné soudnictví?* Jurisprudence. 2024, roč. XXXIII, č. 1, s. 25-30. ISSN 1802-3843.

VISINGER, Radek. *Soudní dohled*. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-289-6.

KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. Beckovy právnické učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-820-7.

ANZENBACHER, Arno. *Úvod do etiky*. Vyd. v tomto překladu 2., V nakladatelství Academia 1. Přeložil Karel ŠPRUNK. Praha: Academia, 1994. ISBN 80-200-0917-5.

CORVINO, John. *What's Wrong With Homosexuality?* Oxford University Press, 2013. ISBN 9780199856312.

SLÁDEČEK, Vladimír, MIKULE, Vladimír, SUCHÁNEK, Radovan, SYLLOVÁ, Jindřiška. *Ústava České republiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016.

FILIP, Jan. § 4 [Postavení soudce]. In: FILIP, Jan; ŠIMÍČEK, Vojtěch a HOLLÄNDER, Pavel. *Zákon o Ústavním soudu: komentář*. 2., přepracované a rozšířené vydání 2007. Praha: Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-599-5.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

MALINA, Jaroslav. *Antropologický slovník*. Online. Akademické nakladatelství CERM, 2009. ISBN 978-80-7204-560-0. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/antropos/pdf/antropologicky_slovník.pdf. [cit. 2024-03-25].

Bible: překlad 21. století. Online. Biblion, 2009. ISBN 9788087282441. Dostupné z: <https://www.bible21.cz/online/exodus#23>. [cit. 2024-03-19].

KOPA, Martin. *Cesty (samo)správy soudů v České republice*. Online. Časopis pro právní vědu a praxi. 2011, roč. 19, č. 1, s. 40-48. ISSN 1210-9126. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://journals.muni.cz/cpv/article/download/6394/5763&ved=2ahUKEwjo14agwJmFAxWp_rsIHWCBBRkQFnoECBIQAQ&usq=A0vVaw0Xx3C0Tqe4Fqhw5ZjRRJwn. [cit. 2024-05-02].

WILKINSON, Margaret Ann; WALKER, Christa a MERCER, Peter. *Do Codes of Ethics Actually Shape Legal Practice?* Online. McGill Law Journal. 2000, roč. 45, č. 3, s. 646-680. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2078055. [cit. 2024-05-20].

SHABU, Martin a KOLÁŘOVÁ, Kateřina. *Komu je talár těsný ať ho svlékne*. Online. Lidové noviny. 2017, s. 4. Dostupné z: <https://www.pressreader.com/czech-republic/lidove-noviny/20170228/281590945343385>. [cit. 2024-06-25].

HAPLA, Martin. *(Ne)morální advokáti: problém ospravedlnění norem profesní etiky*. Online. Časopis pro právní vědu a praxi. 2019, roč. 27, č. 4, s. 457. ISSN 1210-9126. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/CPVP2019-4-2>. [cit. 2024-06-25].

VALÁŠEK, Lukáš; JELÍNKOVÁ, Adéla a HAVRANOVÁ, Christine. *Soudcův byznys: Získal domy, které lidem kvůli pár tisícům dražili exekutoři*. Online. Seznam Zprávy. 2024. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzu-soudcu-byznys-ziskal-domy-ktere-lidem-kvuli-par-tisicum-drazili-exekutori-249612>. [cit. 2024-06-09].

DRACHOVSKÝ, Ondřej. *Rozhovor: Martin Hapla - O profesní etice a dělbě moci - Část I*. Online. Právní prostor. 2021. Dostupné z: https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/rozhovor-martin-hapla-cast-i-o-profesni-etice-?fbclid=IwAR1qNRyISOY9wjQ2_LhLGJod664KvwAJ3ympwoA90xakgmgdI4-fDJ9VYaw&strana_do=13. [cit. 2024-06-25].

PETRUSEK, Miloslav; MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Online. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Jednán%C3%AD>. [cit. 2024-01-25].

Soudcovská unie ČR, *Etické zásady chování soudce*. Online. Brno: 2005. Dostupné z: <https://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>. [cit. 2024-04-20].

ANGYALOSSY, HAVELEC A KOL. Nejvyšší soud České republiky, *Etický kodex: Etické zásady chování soudce*. Online. Brno: 2020. Dostupné z: [https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/\\$file/ETICK%C3%9D%20KODEX%20\(2\).pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/$file/ETICK%C3%9D%20KODEX%20(2).pdf). [cit. 2024-04-20].

Organizace spojených národů, *The Bangalore Principles of Judicial Conduct*. Online: 2002. Dostupné z: https://www.un.org/ruleoflaw/files/Bangalore_principles.pdf [cit. 2024-04-22].

DERKA, Ladislav. *Soudcovská unie ČR: Etický soud Soudcovské unie*. Online. Praha, 2017. Dostupné z: <http://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/843-eticke-meze-pusobeni-soudce-na-socialnich-sitich.html>. [cit. 2024-05-09].

SOKOL, Jan. *Je mravnost jen kulturní konstrukt?* [online]. 2019 [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9ETgHoPSSro>

BEZOUŠKA, Petr. *Soukromé aktivity soudce Simona – mají kritici pravdu?* Online. Česká justice. 2023. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/blog/soukrome-aktivity-soudce-simona-maji-kritici-pravdu/>. [cit. 2024-06-15].

PTÁČEK, Lubomír Ptáček. *Setkání zástupců soudcovských rad – vysvětlující přípis*. Online. Portál justice. Brno: Soudcovská rada Nejvyššího soudu, 2020. Dostupné z: <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://justice.cz/documents/15689/2426015/TMP08175623Setkani%2Bzastupcu%2Bsoudcovskych%2B-%2Bvysvetlujici%2Bdopis.docx/8a73052a-de51-46d2-8318-c269a73ef727&ved=2ahUKEwiL4eLn->

[42HAXUv_rsIHQtGDJ0QFnoECA8QAQ&usg=AOvVaw2JsXKuy1J98ziTVbdPdgLR](https://www.ceska-justice.cz/2024/07/02/42HAXUv_rsIHQtGDJ0QFnoECA8QAQ&usg=AOvVaw2JsXKuy1J98ziTVbdPdgLR).
[cit. 2024-07-02].

PASEKOVÁ, Eva. *Ficova vláda proti Soudní radě. Předseda Mazák odmítá výroky ministerstva k odvolání tří členů*. Online. Česká justice. 2023. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/11/ficova-vlada-proti-soudni-rade-predseda-mazak-odmita-vyroky-ministerstva-k-odvolani-tri-clenu/>. [cit. 2024-04-12].

Komparativní studie k etickým kodexům soudců a státních zástupců. Online. ČESKÁ REPUBLIKA – MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI (OBJEDNATEL). 2023. Dostupné z: <https://korupce.cz/wp-content/uploads/2023/06/Komparativni-studie-k-etickym-kodexum-soudcu-a-statnich-zastupcu.pdf>. [cit. 2024-07-04].

PASEKOVÁ, Eva a DIMUN, Petr. *Výběr nových soudců? Slovo transparentnost zvítězilo nad zdravým rozumem, míní Flanderová*. Online. Česká justice. 2022. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/10/vyber-novych-soudcu-slovo-transparentnost-zvitezilo-nad-zdravym-rozumem-mini-flanderova/>. [cit. 2024-06-03].

PASEKOVÁ, Eva. *Libor Vávra: Na práci v čele Soudcovské unie jsem připraven lépe, než před lety*. Online. Česká justice. 2020. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2020/09/libor-vavra-praci-cele-soudcovske-unie-pripraven-lepe-nez-pred-lety/>. [cit. 2024-07-03].

PROCHÁZKOVÁ, Andrea. *Může ústavní soudce podnikat? Pavel Simon, další prezidentův kandidát, budí vášně u senátorů*. Online. Týdeník Respekt. 2023. Dostupné z: https://www.respekt.cz/tydenik/2023/38/muze-ustavni-soudce-podnikat-pavel-simon-dalsi-prezidentuv-kandidat-budi-vasneu-senatoru?srsId=AfmBOooqEU9jvIpv0nJoyctEogK-HdGp1zcs6KJ14cC9pVaXPRmDw_rv. [cit. 2024-06-14].

PROCHÁZKOVÁ, Andrea a STÁDNÍK, Jakub. *Soudce s ručením omezeným: mohou čeští soudci podnikat?* Jurisprudence. 2023, č. 6, s. 21-29. ISSN 1802-3843.

SOUDCOVSKÁ UNIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Programové prohlášení Republikové rady SU ČR zvolené pro funkční období 2023 - 2026*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/quo-vadis/4443-programove-prohlaseni-republikove-rady-su-cr-zvolene-pro-funkcni-obdobi-2023---2026.html>. [cit. 2024-07-03].

3. Seznam použitých právních předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

Zákon č. 238/1992 Sb., České národní rady o některých opatřeních souvisejících s ochranou veřejného zájmu

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 314/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 183/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 7/2009 Sb.

Zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách

Vyhláška č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče)

Vyhláška č. 516/2021 Sb., o odborné justiční zkoušce, výběru a odborné přípravě justičních kandidátů, výběru uchazečů na funkci soudce, výběru předsedů soudů a o změně vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 206/2023 Sb., kterou se mění vyhláška č. 516/2021 Sb., o odborné justiční zkoušce, výběru a odborné přípravě justičních kandidátů, výběru uchazečů na funkci soudce, výběru předsedů soudů a o změně vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

4. Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 12. března 2011, sp. zn. 24/10

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. února 2024, č. j. 16 Kss 5/2023 - 63

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. září 2023, č. j. 16 Kss 4/2023 - 43

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. října 2022, č. j. 11 Kss 3/2022 - 94

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. října 2023, č. j. 16 Kss 4/2021 - 274

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. února 2022, č. j. 11 Kss 6/2021 - 51

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. června 2022, č. j. 16 Kss 7/2021 - 78

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. ledna 2021, č. j. 13 Kss 3/2020 - 66

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. listopadu 2020, č. j. 13 Kss 2/2020 - 146

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. ledna 2019, č. j. 16 Kss 8/2017 - 249

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. září 2016, č. j. 16 Kss 6/2015 - 114
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. února 2015, č. j. 13 Kss 6/2014 - 138
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. září 2014, č. j. 13 Kss 3/2014 - 112
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. března 2014, č. j. 16 Kss 2/2014 - 21
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. srpna 2017, č. j. 16 Kse 3/2016 - 56
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. června 2014, č. j. 13 Kss 12/2013 - 78
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2014, č. j. 16 Kss 10/2013 - 84
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. května 2013, č. j. 11 Kss 9/2012 - 54
Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. července 2022, Grosam v.
Česká republika, stížnost č. 19750/13

Profesní etika soudců v České republice

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá profesní etikou soudců, s cílem představit její základy a platnou úpravu včetně výzev a nedostatků, kterým úprava čelí. Na základě judikatury kárných senátů analyzuje limity, které profesní etika přináší do soukromého života soudců.

Úvodní kapitola nabízí seznámení se základními pojmy a terminologií. Druhá kapitola pak představuje základy, ze kterých profese soudců a jejich profesní etika vychází. Zaměřuje se na správu soudnictví, kárnou odpovědnost a kárné řízení, které jsou pro vynucování pravidel profesní etiky zásadní, avšak za současné situace nejsou ideálně vyřešeny co do naplnění ústavního požadavku nezávislosti soudní moci.

Třetí kapitola přináší analýzu úpravy profesní etiky soudců, v první řadě analyzuje závaznou právní úpravu zakotvenou po hmotněprávní stránce především v zákoně č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích a po procesněprávní stránce v zákoně č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů. Nezávazná část úpravy je řešena skrz etické kodexy, které jsou dva, první od Soudcovské unie České republiky z roku 2005 – Etické zásady chování soudce a druhý od Nejvyššího soudu z roku 2020 – Etický kodex soudce.

Závěrečná kapitola na základě analýzy judikatury kárného senátu Nejvyššího správního soudu vymezuje vybrané limity, které profesní etika přináší do soukromého života soudců. Kapitola se soustředí na omezení a limity soukromí co do povinnosti sdílet informace o zdravotním stavu, zásahu do práva na informační sebeurčení a také do vlastnického práva a práva na výkon podnikatelské činnosti.

Klíčová slova

profesní etika, soudce, soukromý život

Professional ethics of judges in the Czech Republic

Abstract

This thesis addresses professional ethics of judges, aiming to present its foundations and current regulations, including the challenges and shortcomings that the current framework faces. Through the case law of disciplinary panels, it analyses the limits that professional ethics impose on the private lives of judges.

The first chapter provides an introduction to the basic concepts and terminology. The second chapter presents the foundations from which the profession of judges and their professional ethics are derived. It focuses on the administration of justice, disciplinary responsibility, and disciplinary proceedings, which are crucial for enforcing professional ethics but are not ideally resolved in respect of fulfilling the constitutional requirement of judicial independence.

The third chapter offers an analysis of the regulation of judicial professional ethics, primarily addressing the legally binding aspects resolved substantively in Act No. 6/2002 Coll., on Courts and Judges, and procedurally in Act No. 7/2002 Coll., on Proceedings Concerning Judges, Public Prosecutors, and Court Bailiffs. The non-binding part of the regulation is addressed through ethical codes, which currently exist in two forms: one from the Czech Judges' Union in 2005 – Ethical Principles of Judges' Conduct, and the other from the Supreme Court in 2020 – Judges' Code of Ethics.

The final chapter, based on the analysis of the case law of the disciplinary panel of the Supreme Administrative Court, delineates selected limits that professional ethics impose on the private lives of judges. It introduces the restrictions and limitations on privacy concerning the obligation to share information about health status, the right to informational self-determination, and the right to property and the conduct of business activities.

Key Words:

professional ethics, judges, private live